

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PRÁVNICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Hmotněprávní a procesněprávní aspekty ochrany osobnosti

Zpracovala: Pavlína Bočková
Plzeň 2014

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala a způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

V Plzni dne 28. 3. 2014

.....

Poděkování:

„ Ráda bych poděkovala JUDr. Jindřichovi Psutkovi, Ph.D., že převzal nečekaně po kolegovi vedení mé práce a i přes velkou vytíženost poskytl cenné rady, obzvlášť v závěrečné fázi zpracování. Dále bych poděkovala JUDr. Karlovi Podolkovi za cenné rady, trpělivost, podporu a poskytnutí nejdůležitějších pramenů pro tuto diplomovou práci. Moc si ho vážím a bylo mi ctí s ním spolupracovat.“

Obsah

Úvod	6
1 Všeobecné osobnostní právo.....	8
1.1 Charakteristika všeobecného osobnostního práva.....	8
1.2 Předmět a subjekt všeobecného osobnostního práva.....	10
1.3 Limity všeobecného osobnostního práva.....	14
2 Komparace úpravy ochrany osobnosti v novém a starém občanském zákoníku.....	19
2.1 Ochrana osobnosti v z. č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník.....	19
2.2 Ochrana osobnosti v z. č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník.....	20
3 Krátké shrnutí historického vývoje ochrany osobnosti.....	24
3.1 Počátky vývoje ochrany osobnosti	24
3.2 Historický exkurz do ochrany osobnosti na našem území.....	26
3.3 Ochrana osobnosti ve 20. století.....	27
4 Prostředky ochrany osobnosti	29
4.1 Odpovědnost za zásah do všeobecného osobnostního práva a podmínky vzniku občanskoprávních sankcí	29
4.2 Nárok zdržovací a odstraňovací.....	31
4.3 Nárok na přiměřené zadostiučinění	32
4.4 Promlčení.....	35
4.5 Svépomoc	37
5 Žaloba jako procesní prostředek ochrany osobnosti.....	39
5.1 Žaloba a její podstatné náležitosti.....	39
5.2 Aktivní a pasivní legitimace ve věcech ochrany osobnosti.....	42
5.3 Žaloba negatorní	44
5.4 Žaloba odstraňovací.....	46
5.5 Žaloba satisfakční	47
6 Rozhodovací soudní praxe k ochraně vybraných hodnot osobnostního práva	49
6.1 Ochrana cti a důstojnosti	49
6.2 K právu na ochranu soukromí.....	52
7 Ochrana osobnosti v médiích.....	56

7.1 Ochrana osobnosti versus svoboda projevu a právo na informace	56
7.2 Ochrana osobnosti v zákonech týkajících se činnosti médií	59
Závěr	61
Resumé	62
Použité zdroje	64

Úvod

V soudobém občanském právu má problematika ochrany osobnosti své nezastupitelné místo a vzbuzuje stále větší zájem. Jedná se o velmi zajímavé a aktuální téma, jehož obsah nebyl ani zdaleka vyčerpán. Cílem této práce je především komplexní shrnutí nejdůležitějších hmotněprávních a procesněprávních prvků, týkajících se všeobecného osobnostního práva. Jde o problematiku, která se neustále vyvíjí a k tomu je také nutné přizpůsobit právní úpravu, která by neměla být kazuistickou, ale obecnou, s ponecháním prostoru pro případné soudní doplnění či upřesnění, popřípadě i rozšíření jednotlivých hodnot, které jsou osobnostním právem chráněny, k čemuž také napomáhá demonstrativní výčet chráněných hodnot uvedený v občanském zákoníku.

V první řadě považuji za důležité připomenout, že předmětem občanskoprávních vztahů nejsou jen věci nebo jiné majetkové hodnoty, ale také nemajetkové, nehmotné hodnoty. Těmito hodnotami v oblasti osobnostního práva rozumíme zejména život, zdraví, občanskou čest, lidskou důstojnost, právo na ochranu jména, soukromí, právo na ochranu projevů osobní povahy, ale také právo na ochranu svobody pohybu, pobytu, podoby a v neposlední řadě také právo na příznivé životní prostředí a další. „*Dispozice s těmito nehmotnými hodnotami, které nelze přesně vyčíslit v penězích, jakož i jejich ochrana před ostatními subjekty s rovným hmotněprávním postavením slouží k zabezpečení soukromých nemajetkových zájmů jejich nositelů.*“¹ Z uvedeného vyplývá, že jde o navýsost důležitou problematiku, která je upravena především v občanském zákoníku, kde jde také o úpravu, odrážející a rozvíjející konkrétní ustanovení Ústavy ČR, Listiny základních práv a svobod, ale také Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Samotné charakteristice, subjektům, předmětu i úpravě osobnostního práva bude věnována právě hmotněprávní část této diplomové práce. Vzhledem k tomu, že všeobecné osobnostní právo je tvořeno takto důležitými hodnotami, je úkolem práva tyto hodnoty chránit a poskytnout k této ochraně příslušné

---

¹ CYRANA, Pod red. Pawła a [tł. tekstów j. czes.j [TŁ. TEKSTÓW J. CZES. TADEUSZ KUCHEJDA. Materiały z konferencji sędziów w Przemyślu, 24-28 kwietnia 2012 roku. Kraków: [Sąd Apelacyjny]str. 245 , 2012. ISBN 9788392986782.

prostředky tzn., „jeho funkcí je zabezpečit v občanskoprávní oblasti ochranu osobnosti a její individuální integrity jako nutnou podmínku její důstojné existence i jejího svobodného rozvoje.“² A právě jednotlivým prostředkům ochrany osobnosti včetně limitům této ochrany, budou věnovány také jednotlivé podkapitoly této diplomové práce.

Vzhledem k tomu, že od 1. 1. 2014 nabyl účinnosti nový občanský zákoník, zabývá se tato práce také komparací jednotlivých ustanovení jak dnes již staré neúčinné úpravy, tak úpravy nové. Všechna v jednotlivých podkapitolách uvedená rozhodnutí příslušných tuzemských soudů odkazují na úpravu starého občanského zákoníku, ale mohu s přesvědčením dodat, že všechna tato rozhodnutí, jsou použitelná i na nově účinnou úpravu. Při rekodifikaci soukromého práva resp. jeho základního kodexu, nedošlo v oblasti osobnostních práv k žádné výrazné změně, ale spíše k rozšíření či doplnění ochrany osobnosti, které v mnohých případech čerpalo právě ze soudní judikatury. Dlužno dodat, že kromě částí týkající se komparace jednotlivých ustanovení, vychází tato práce z úpravy účinné od 1. 1. 2014.

V části procesněprávní je mým cílem přiblížit problematiku jednotlivých nároků vyplývajících ze zásahu do osobnostních práv fyzické osoby, včetně pojednání o podstatných náležitostech jednotlivých žalob, prostřednictvím nichž se nároky uplatňují. V závěrečné části této práce je věnována nemalá pozornost rozhodovací praxi tuzemských i zahraničních soudů v oblasti osobnostního práva, která má především za úkol dokázat důležitost a nezbytnost čerpání znalostí ze soudní judikatury, jelikož obzvlášť v této problematice se prvky tzv. soudcovského práva využijí více než v oblastech jiných.

V úplném závěru půjde především o zodpovězení si otázek spojených s postavením médií v dnešní společnosti a určení hranice mezi právem na ochranu osobnosti a mezi právem na svobodu projevu, kde bude opět hlavní slovo patřit soudní judikatuře.

---

² CYRANA, Pod red. Pawła a [tł. tekstów j. czes.j [TŁ. TEKSTÓW J. CZES. TADEUSZ KUCHEJDA. Materiały z konferencji sędziów w Przemyślu, 24-28 kwietnia 2012 roku. Kraków: [Sąd Apelacyjny]str. 245 , 2012. ISBN 9788392986782.

1 Všeobecné osobnostní právo

V této kapitole se kromě samotné charakteristiky všeobecného osobnostního práva v objektivním smyslu budu též věnovat všeobecnému osobnostnímu právu v subjektivním smyslu. Úpravu zvláštních osobnostních práv, která jsou jistě důležitou součástí osobnostního práva, si dovolím vynechat, jelikož se jedná o práva, která přísluší pouze vybraným subjektům, jež splňují zákonem stanovená kritéria. Jak uvádí JUDr. J. Matejka: „*jedná se především o tvůrce autorských děl, výkonné umělce, o původce nebo přihlašovatele patentů na vynálezy apod.*“³ Ve své práci bych se tedy ráda věnovala pouze všeobecnému osobnostnímu právu, které náleží všem fyzickým osobám bez výjimky a nabízí tak komplexnější pohled na problematiku ochrany osobnosti. Kromě samotné charakteristiky všeobecného osobnostního práva, bude tato kapitola věnována předmětu a subjektům tohoto práva a v neposlední řadě také limitům všeobecného osobnostního práva.

1.1 Charakteristika všeobecného osobnostního práva

Nejprve bych svou pozornost zaměřila na charakteristiku všeobecného osobnostního práva v objektivním smyslu. Jak už ze samotného významu slova objektivní lze vyčíst „*jedná se o souhrn právních norem, které upravují jednotlivá dílčí práva, jejichž předmětem je osobnost fyzické osoby jako celek, resp. jednotlivé hodnoty tvořící součásti celkové fyzické a morální integrity osobnosti každé fyzické osoby jako individuality a suveréna a jejichž subjekty mají vůči ostatním subjektům rovné právní postavení.*“⁴ Jak je z této definice patrné česká úprava ochrany osobnosti vychází z monistického pojetí osobnostního práva. Neodděluje od sebe osobnostní práva týkající se tělesné integrity a práva týkající se integrity duševní, naopak je chápe jako jeden velký neuzavřený celek. Naproti tomu teorie pluralistická chápe osobnostní právo jako soustavu samostatných dílčích práv stojících vedle sebe, což může vést až k tomu, že v důsledku takto

---

³ Fiala, J., Kindl, M., a kolektiv. Občanské právo hmotné, 2 upravené vydání, 2009. str. 613. Plzeň, Aleš Čeněk, s.r.o., ISBN 978-7380-228-8

⁴ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 57, ISBN 80-7201-484-6

statické a uzavřené úpravy půjde jen těžko pružně reagovat na zásahy do osobnostních práv, s kterými tato úprava nepočítá.

Vedle všeobecného osobnostního práva v objektivním smyslu je důležité se zmínit též o tomto právu ve smyslu subjektivním. V obecné teorii práva „*je subjektivní právo chápáno jako míra faktické možnosti chování subjektů, která je objektivním právem chráněna proti neoprávněnému rušení někým jiným.*“⁵ V rámci ochrany osobnosti se tedy jedná o právo subjektu resp. fyzické osoby nakládat se svou osobností a toto nakládání jsou osoby, které jsou vůči fyzické osobě v rovném postavení povinni respektovat. Vzhledem k tomu, že osobnostní práva jsou pevně spjata s konkrétní fyzickou osobou a není možné, aby o tato práva v průběhu života přišla, musíme pojem nakládání se svou osobností chápat v omezeném slova smyslu. Tím omezením se rozumí nakládání se svou osobností, ovšem pokud to povaha osobnosti připouští a zároveň tímto nakládáním nesmíme zasáhnout do práv a svobod druhého. Jinak řečeno svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého. Je nutné si uvědomit, že osobnostní právo je jedno ze základních práv, které je nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné. Sama Listina základních práv a svobod⁶ dále jen „LZPS“ obzvlášť v Hlavě II. a v Hlavě IV. řadí osobnostní práva mezi základní lidská práva a svobody. Z toho můžeme vyvodit, že osobnostní práva, jsou práva, která mají charakter práva absolutního a působí tak erga omnes tzn. vůči všem, a stejně jako ostatní základní lidská práva a svobody mohou být za podmínek stanovených v LZPS omezena pouze zákonem. Nelze ovšem opomenout fakt, že mohou nastat skutečnosti, na základě kterých dojde k relativizaci osobnostních práv, které se tak stanou předmětem konkrétního právního vztahu, tzn., že už nepůjde o právo erga omnes nýbrž o právo inter partes. Nejčastější skutečností, která zapříčiní tuto relativizaci, bude podle mého názoru neoprávněný zásah do osobnostních práv fyzické osoby.

Problematika ochrany osobnosti spadá do odvětví práva občanského, není tedy pochyb o tom, že úpravu ochrany osobnosti nalezneme v ustanoveních

---

⁵ Knapp, V. Teorie práva 1. vydání. Praha C.H.Beck 1995, str. 194, ISBN 80-7179-028-1

⁶ Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., O vyhlášení Listiny základních práv a svobod, jako součást ústavního pořádku České republiky.

občanského zákoníku.⁷ Úprava v dnes již neplatném z. č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, dále jen „starý občanský zákoník“ od z. č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, dále jen „NOZ“ se v koncepci generální klauzule, která je typická svým demonstrativním výčtem pouze dílčích osobnostních práv fyzické osoby v zásadě neliší. V rámci rekodifikace bylo k této generální klauzuli, která je uvedena v § 81 NOZ, přidáno ještě právo na život v příznivém životním prostředí. O změnách, které v rámci rekodifikace soukromého práva proběhly, budu hovořit v dalších kapitolách této diplomové práce. Základ úpravy ochrany osobnosti v novém občanském zákoníku v Hlavě II. oddíl 6., který je věnován osobnosti člověka, je tvořen generální klauzulí tzn., že se nejedná o výčet taxativní, ale pouze demonstrativní. Jedná se tedy zejména o právo na život, zdraví, vážnosti, čest, soukromí, projevy osobní povahy, právo žít v příznivém životním prostředí, v Hlavě II. oddíl 5. NOZ, je pak uvedena ochrana jména člověka a samostatnou úpravu má také ochrana života a zdraví Hlava II. oddíl 6. § 91 a násl. NOZ. Jednotlivá práva související s ochranou osobnosti musíme tedy chápat pouze jako příkladná a týkající se výlučně osob fyzických. Díky demonstrativnímu výčtu jednotlivých složek osobnosti, které jsou pod ochranou zákona, je zde otevřena cesta pro doplnění těchto práv v rámci soudní praxe, která může pružněji reagovat na zásahy do osobnostních práv, která nejsou v zákoně výslovně uvedena.

1.2 Předmět a subjekt všeobecného osobnostního práva

Subjektem všeobecného osobnostního práva je spíše a jen člověk, ten totiž jako jediný má osobnost, která v sobě zahrnuje jak stránku fyzickou, tak psychicko-morální. Můžeme tedy s jistotou říci, že právo na ochranu osobnosti náleží výlučně fyzickým osobám a to všem fyzickým osobám bez výjimky. Nutno podotknout, že toto právo není závislé na omezení způsobilosti k právním úkonům resp. omezení svéprávnosti, jinak řečeno, všeobecné právo se pojí s konkrétní fyzickou osobou po celou dobu jejího život bez ohledu na to, zda je či není omezena ve své svéprávnosti. Plnou svéprávnost je však nutné považovat za neodmyslitelný předpoklad pro možnost podání žaloby, pokud se fyzická osoba

---

⁷ Nutno podotknout, že ochranu osobnostních práv nalezneme i v mnohých dalších právních předpisech, zejména pak v přípisech veřejnoprávní povahy včetně samotné Ústavy nebo LZPS.

domnívá, že bylo zasaženo do jejích osobnostních práv. Pokud tomu tak není, je nutné, aby taková fyzická osoba byla zastoupena.

Člověku vzniká právo na ochranu osobnosti narozením a zaniká jeho smrtí, ne však absolutně, o tom však až dále. Dle § 23 NOZ „člověk má právní osobnost od narození až do smrti“ a v § 25 NOZ je dále uvedeno, že „na počaté dítě se hledí jako na již narozené, pokud to vyhovuje jeho zájmům. Má se za to, že se dítě narodilo živé. Nenarodí-li se však živé, hledí se na ně jako by nikdy nebylo“. Na rozdíl od úpravy starého občanského zákoníku, zde došlo k upřesnění právní subjektivity nascitura, dále v pochybnostech zde platí domněnka, že se dítě narodilo živé. Pokud tedy dojde k tomu, že se dítě narodí živé, pak se zde uplatní fikce zrození a to ke dni jeho početí. Tato fikce může být použita pouze v případě, že ji lze uplatnit ku prospěchu jedince.⁸ V důvodové zprávě k NOZ je uvedeno, že se jedná o starou zásadu *nasciturus iam pro nato habetur quotiens de commodis eius agitur* (ten, kdo se má narodit, pokládá se již za narozeného, kdykoli se jedná o jeho prospěch).⁹ Jak by se mohlo na první pohled zdát, nejde ovšem o situaci, kdy by počaté dítě bylo zbaveno veškerých povinností. Je nutné si uvědomit, že i s nabytými právy se pojí určité povinnosti. Například jak je v samotné důvodové zprávě uvedeno s nabytým majetkem se logicky pojí i povinnosti, které jsou s tímto nabytím spojené. Podle mého názoru bude v praxi docházet ne k ojedinělým sporům o tom, co vše lze pod pojem v jeho zájmu podřadit a co už naopak ne. Řešení těchto sporů už bude jen na bedrech příslušných soudů.

Dovolím si trochu předběhnout a krátce se zmínit o ochraně osobnostních práv, které ovšem bude věnována nemalá pozornost v kapitole týkající se prostředků ochrany osobnosti, ale v souvislosti se subjektem všeobecného osobnostního práva nelze neučinit zmínku již v této kapitole. Jelikož všeobecné osobnostní právo je vždy spjato s konkrétní fyzickou osobou, tak pouze ona může s tímto právem disponovat a také ona sama se může domáhat ochrany těchto práv.

---

⁸ Bělohávek, A. J., Černý, F., Jungwirthová, M., Klíma, P., Profeldová, T., Šrotová, E. Nový občanský zákoník, srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2012. str. 19. ISBN 978-80-7380-413-8

⁹ Občanský zákoník justice. Důvodová zpráva k NOZ str. 47 [online] [cit. 17. únor 2014]. Dostupné z [www: http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf](http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf)

Jak ve svém rozhodnutí konstatoval Krajský soud v Ostravě,¹⁰ který uvedl že „právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích smrtí postižené fyzické osoby zaniká a nepřechází na její dědice. Zánik tohoto práva smrtí postižené fyzické osoby nastává bez ohledu na to, zda právo bylo původcem neoprávněného zásahu již uznáno či nikoliv, zda bylo zemřelou postiženou osobou ještě za jejího života uplatněno u soudu či nikoliv.“ Jak je z uvedeného patrné, nedochází zde k žádnému právnímu nástupnictví, ale tzv. postmortální ochrana osobnosti není úplně zapovězena, nýbrž vzniká zde originární právo konkrétních osob na posmrtnou ochranu osobnosti zemřelé fyzické osoby. V § 82 NOZ je uvedeno, že „po smrti člověka se může ochrany jeho osobnosti domáhat kterákoli z osob jemu blízkých.“ Osobou blízkou se dle § 22 NOZ rozumí příbuzný v řadě přímé, sourozenec, manžel, partner, jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném a má se za to, že osobami blízkými jsou i osoby sešvagřené nebo osoby, které spolu trvale žijí. Oproti úpravě ve starém občanském zákoníku, došlo k rozšíření okruhu osob, které jsou oprávněny k uplatnění práva na ochranu osobnosti zemřelého. Nesmíme ovšem zapomenout na § 83 NOZ, ve kterém je uvedeno následující: „Souvisí-li neoprávněný zásah do osobnosti člověka s jeho činností v právnické osobě, může právo na ochranu jeho osobnosti uplatnit i tato právnická osoba.“ Dále je uvedeno, že za jeho života je možné tuto ochranu uplatnit pouze jeho jménem a s jeho souhlasem. Je ovšem řešena i otázka pokud toho dotyčný není schopen, tzn., že není schopen projevit svou vůli nebo není schopen úsudku; pak není takového souhlasu třeba. V odst. 2. téhož §, je uvedena možnost právnické osoby domáhat se takové to ochrany i po jeho smrti.

V závěru této podkapitoly bych se ráda zmínila o předmětu všeobecného osobnostního práva. „Předmětem všeobecného osobnostního práva je osobnost fyzické osoby jako individuality a suveréna, resp. jednotlivé hodnoty tvořící celistvost její osobnosti v její fyzické a morální jednotě.“¹¹ Pokud bychom tuto definici chtěli více specifikovat, můžeme využít již výše zmíněného

---

¹⁰ Doležilek, J. Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti. 2. vydání, ASPI, a.s. 2008, str. 84. ISBN: 978-80-7357-313-3

¹¹ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 120, ISBN 80-7201-484-6

demonstrativního výčtu jednotlivých hodnot lidské osobnosti, které zasluhují právní ochranu. V demonstrativním výčtu jsou uvedeny nejtypičtější složky ochrany osobnosti. V NOZ najdeme v jednotlivých pododdílech týkajících se osobnosti člověka, upraveny některé složky ochrany osobnosti více dopodrobna. Například podoba a soukromí, právo na duševní a tělesnou integritu, práva člověka převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu, nakládání s částmi lidského těla a ochrana lidského těla po smrti člověka. Překvapivě jméno člověka a jeho ochrana nespadá do oddílu osobnost člověka, ale je uvedeno v samostatném 5. oddíle. Vzhledem k tomu, že osobnost člověka se v průběhu doby vyvíjí a to nejen v souvislosti s jeho věkem, ale také s rozvojem vědy, techniky, kultury, morálky apod., byl by taxativní výčet předmětu ochrany osobnosti nežádoucí. Není pochyb o tom, že ochrana některých atributů osobnosti v historii nemyslitelných jsou v dnešní době naopak neodmyslitelná, s tím je proto důležité počítat i do budoucna a demonstrativní výčet neopouštět.

Zvláště ráda bych se zaměřila na ochranu osobnosti člověka, v souvislosti s jeho zachycením, tzn. jeho podoby, zvukového, písemného a obrazového záznamu na hmotný substrát. Dochází zde totiž k možnosti manipulace s tímto hmotným substrátem osobou, která není na tomto substrátu zachycena a také k možnosti jeho zpřístupnění široké veřejnosti. Je nutné si uvědomit, že hmotný substrát se může stát předmětem vlastnického práva, ale jednotlivé hodnoty osobnosti na tomto substrátu zachycené jsou předmětem všeobecného osobnostního práva. Může se tedy stát, že dojde ke kolizi vlastnického práva s právem na ochranu osobnosti. Je zřejmé, že zájmy vlastníka se nemusí vždy krýt se zájmy osoby, jejíž hodnoty jsou na substrátu zachycené a může tak dojít k zásahu do osobnostních práv fyzické osoby. V dnešní době, která je typická technickým rozvojem a kdy prakticky každá osoba disponuje přístrojem, který umožňuje zachycení některých hodnot spojených s osobností člověka, je tato problematika na výsost aktuální. V konkrétních případech kolize vlastnického práva s osobnostním právem bude nutné porovnat, které právo je v daném případě významnější. V NOZ v § 84 je uvedeno, že *„zachytit jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením.“* Nutnost svolení fyzické osoby k dalším jejím možným zachycením bychom mohli dovodit z § 87 NOZ *„kdo svolil k použití písemnosti*

osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu týkajícího se člověka nebo jeho projevů osobní povahy, může svolení odvolat, třebaže je udělil na určitou dobu.“

1.3 Limity všeobecného osobnostního práva

Problematika limitů nebo-li omezení všeobecného osobnostního práva je bezesporu velmi obsáhlá a není pochyb o tom, že by vystačila na samostatnou diplomovou práci. Jedná se o nejdiskutovanější část všeobecného osobnostního práva. Jak již bylo výše uvedeno, všeobecné osobnostní právo se řadí mezi základní lidská práva, která jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná. Není pochyb o tom, že zásah do těchto práv je sice možný, ale pouze a jen za stanovených podmínek, v opačném případě by se jednalo o zásah nezákonný.

Možnosti omezení všeobecného osobnostního práva nenalezneme pouze v občanském zákoníku, ale i v mnohých veřejnoprávních předpisech v čele s trestním zákoníkem či trestním řádem. V rámci trestního řízení dochází k zásahu do osobnostních práv člověka prakticky od jeho počátku až do jeho skončení. Zde je však evidentní veřejný zájem na tom, aby „*trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona spravedlivě potrestáni.*“¹² V trestním řízení může docházet k omezení jak práva na svobodu, vlastnického práva, k zásahům do cti člověka, dobrého jména, k omezení možnosti výkonu povolání apod. Je ovšem nutné si uvědomit převážení veřejného zájmu nad ochranou konkrétních osobnostních práv. Nezřídka se stává, že to, co se zprvu zdálo jako oprávněný zásah do osobnostních práv, se může později ukázat jako nepřiměřený, nezákonný zásah. V takovém případě právní řád poskytuje ochranu osobnostních práv člověka prostřednictvím zákona o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.¹³ V rámci tohoto zákona je možné domáhat se náhrady škody, která byla způsobena nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, tak i náhrady nemajetkové

---

¹² § 1/1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

¹³ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

újmou způsobené orgány veřejné moci dle § 31a „*bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu.*“

O jednotlivých prostředcích ochrany osobnosti, bude podrobněji pojednáno v samostatné kapitole věnované právě prostředkům ochrany osobnosti.

Co se týče samotného omezení v rámci soukromoprávní úpravy, tak opět stěžejním předpisem je zde občanský zákoník. Obecně je možné omezení všeobecného osobnostního práva na základě svolení toho, koho se týká nebo i bez takového svolení na základě tzv. zákonných licencí. Mezi tyto licence řadíme zákonnou úřední licenci, zákonnou uměleckou a vědeckou licenci a v neposlední řadě též zákonnou licenci zpravodajskou.

Svolení k zásahu do osobnostních práv má formu právního jednání jednostranného nebo právního jednání, které plyne z dvou či vícestranné dohody. Prostřednictvím zmíněného právního jednání má fyzická osoba možnost disponovat resp. rozhodovat o svých osobnostních právech.¹⁴ Vzhledem k tomu, že jde o právní jednání, musí být učiněno svobodně, vážně, srozumitelně, určitě, musí být prosto omylů a dle § 1796 NOZ „*je neplatná smlouva, při jejímž uzavírání někdo zneužije tísně, nezkušenosti, rozumové slabosti, rozrušení nebo lehkomyšlnosti druhé strany.*“ Jak jsem již výše uvedla, dispozice s osobnostními právy nemůžeme chápat absolutně, a proto je možné svolení k zásahu jen do takových práv, se kterými můžeme platně disponovat. V opačném případě by takové jednání bylo neplatné a to s odkazem na § 457 NOZ, ve kterém je uvedeno, že „*právní jednání musí obsahem a účelem odpovídat dobrým mravům i zákonu.*“ § 588 dále navazuje tím, že „*soud přihlédne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přičí dobrým mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému.*“ Pokud osoba jejíž osobnostní práva mají být omezena, dala k takovému omezení souhlas, může ho vzít kdykoliv zpět.

---

¹⁴ Švestka, J., Dvořák, J., a kolektiv Občanské právo hmotné, páté, jubilejní aktualizované vydání. Wolters Kluwer Česká republika 2009, str. 213. ISBN 978-80-7357-468-0.

NOZ uvádí možnost vzetí takového souhlasu zpět, i když byl například dán na dobu určitou. Nejtypičtějším příkladem je svolení k použití písemnosti osobní povahy, podobizny nebo zvukového či obrazového záznamu. Jak je v § 87/2 NOZ uvedeno „bylo-li svolení udělené na určitou dobu odvoláno, aniž to odůvodňuje podstatná změna okolností nebo jiný rozumný důvod, nahradí odvolávací škodu z toho vzniklou osobě, které svolení udělila.“ Podstatnou změnu okolností třeba chápat tak, jak mimo jiné uvedl prof. Knap: „že za podstatně změněných okolností nelze na osobě, jež k zásahu dala svolení spravedlivě požadovat, aby použití hodnoty své osobnosti trpěla; použití hodnoty osobnosti fyzické osoby by proto bylo za těchto podstatně změněných okolností neoprávněné.“¹⁵ Z předchozí věty tedy vyplývá, že svolení k omezení osobnostních práv je úzce spjato se zásadou „cum clausus rebus sic stantibus“ nebo-li za daného stavu věci. Často také půjde o zásahy do tělesné či duševní integrity člověka, které jsou opět možné pouze ze zákonných důvodů nebo se svolením osoby, do jejíž integrity má být zasaženo. Jak je v NOZ uvedeno, není možné, aby byl udělen souhlas ke způsobení závažné újmy, pokud nejde o nutný zásah v zájmu života nebo zdraví dotčené osoby. Na závěr tohoto odstavce je nutné dodat, že svolení k zásahu do všeobecných osobnostních práv vylučuje protiprávnost takového to zásahu.

Další možností omezení ochrany všeobecného osobnostního práva jsou tzv. zákonné licence. Jak už ze samotného názvu vyplývá, jde o omezení, které nepotřebuje výslovné svolení dotčené osoby, ale může dojít k omezení prostřednictvím zákonných povolení, resp. oprávnění. Zjednodušeně by se dalo říci, že tyto licence upřednostňují veřejný zájem před zájmem konkrétní osoby, do jejíž práv má být zasaženo resp. mají být omezena. V těchto případech pak bude ústřední otázkou, zda veřejný zájem opravdu převyšuje zájem na ochranu osobnosti a v jakém rozsahu může být do osobnostních práv dotčené osoby zasaženo. U jednotlivých licencí můžeme hledat rozdílný veřejný zájem. Jak jsem již výše uvedla, zákonných licencí máme několik. V první řadě bych se ráda zmínila o zákonné úřední licenci, která může být použita pouze a jen stanoví-li tak zákon, tzn. k úředním účelům. V § 88/2 NOZ je uvedeno, že „svolení není třeba

---

¹⁵ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 111, ISBN 80-7201-484-6

ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použijí na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.“ Z dikce zákona tedy jasně vyplývá, že úřední licence může být použita pouze na základě zákona. Tento fakt bychom mohli také dovodit z Ústavy, kde se uvádí, že státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.¹⁶ Jako příklad využití úřední licence lze uvést správní řízení, trestní řízení, občanskoprávní řízení apod. Ze zákona také vyplývá, že jde o použití podobizny, písemnosti osobní povahy, či o zvukový záznam nebo obrazový záznam. Jde tedy o konkrétní hodnotu fyzické osoby ovšem zaznamenanou na hmotný substrát. Jak také prof. Knap ve své učebnici uvádí: „Je třeba kategoricky trvat na tom, že použití těchto hmotných substrátů musí mít vždy bezprostřední, věcný vztah k předmětu úředního řízení a k jeho účelu.“¹⁷ V praxi to může znamenat, že nebude možné v konkrétním řízení využít obrazový záznam, který má primárně za cíl dehonestovat konkrétní osobu, aniž by tento záznam jakkoliv souvisel s předmětem řízení.

Mezi další zákonné licence řadíme licenci vědeckou, uměleckou, dále licence pro tiskové, rozhlasové, televizní či obdobné zpravodajství. Tento typ zákonných licencí je uveden v § 89 NOZ tak, že „podobizna nebo zvukový či obrazový záznam se mohou bez svolení člověka také pořídít nebo použít přiměřeným způsobem též k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství.“ Na rozdíl od úřední licence není možné použít písemnosti osobní povahy a není zde nutná existence speciálního zákona, na jehož základě je možné omezení všeobecného osobnostního práva. U umělecké a vědecké zákonné licence je zde veřejný zájem na svobodném vědeckém bádání a možnosti svobodné umělecké tvorby. Je však nutné opět porovnávat veřejný zájem se zájmem na ochranu všeobecného osobnostního práva dotčené osoby, kdy podle mého názoru bude hranice mezi oběma zájmy velmi tenká. Již patrnější hranici bude možné nalézt v rámci zpravodajské licence. Zde se bude porovnávat zájem resp. právo na informace se

---

¹⁶ Čl. 2/3 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

¹⁷ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 114, ISBN 80-7201-484-6

zájmem na ochranu osobnosti. Nutno dodat, že také v rámci zpravodajské licence je poskytována ochrana jednotlivým dotčeným osobám rozdílně. Typickým příkladem budou tzv. veřejně známé osobnosti, mezi něž můžeme zařadit politiky, osobnosti z oblasti kultury, sportu dále osoby, které figurují v čele ústředně správních úřadů apod.

Závěrem této podkapitoly je nutné uvést, že pokud jde o omezení všeobecného osobnostního práva ať už z důvodu daného souhlasu či na základě zákonných licencí, nesmí být toto omezení využito nepřiměřeným způsobem a nesmí jít proti oprávněným zájmům člověka.

2 Komparace úpravy ochrany osobnosti v novém a starém občanském zákoníku

Vzhledem k tomu, že od 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník a tím pozbyl platnosti až do konce roku 2013 účinný zákon č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník, je jistě namístě porovnání jednotlivých ustanovení týkající se úpravy ochrany osobnosti.

2.1 Ochrana osobnosti v z. č. 40/1964 Sb., Občanský zákoník

Z dnešního pohledu je výše zmíněný zákon již označován za starý občanský zákoník a já si dovoluji v této práci používat stejného označení. Obecně bychom mohli říci, že úprava institutu ochrany osobnosti v tomto zákoně nebyla rozsáhlá. Jednotlivá ustanovení měla, a je to tak správně, velmi obecný charakter, který ovšem odsunul tuto úpravu tak říkajíc na druhou kolej, přičemž primární úlohu zde hrálo rozhodování příslušných soudů. Jinak řečeno znalost právní úpravy ochrany osobnosti neodmyslitelně zahrnuje znalost soudního rozhodování. Výsledky jednotlivých kauz byly a jsem přesvědčená, že dodnes jsou velkou neznámou. Jde např. o posouzení, kdy je již překročena hranice kritiky či jen projeveného názoru a jde o zásah do cti, jména či důstojnosti dotčené osoby, zda v konkrétních případech skutečně veřejný zájem převyšuje zájem jednotlivce, zda byly oprávněně využity jednotlivé zákonné licence, dále otázky spojené se zadostiučiněním tzn., zda postačí zadostiučinění morální či peněžité, a pokud je přiznáno zadostiučinění v penězích, tak v jaké výši apod. Vše co již bylo zmíněno, potvrzuje také fakt, že ochraně osobnosti byla věnována ustanovení § 11 – 16, přičemž § 14 byl zrušen. Problematika ochrany osobnosti, je velmi rozsáhlá, v dnešní době s tzv. železnou pravidelností zaměstnává jednotlivé příslušné soudy a stále více se projevuje nezbytnost podrobnější úpravy. Vedle zmíněného je samozřejmě možné postavit argument, že právo má být obecné a zvláště v soukromém právu mají být pouze stanoveny mantinely, ve kterých je poté možno se pohybovat, ale vedle toho také stojí zásada legitimního očekávání, zásada předvídatelnosti a tu v současné době v rámci rozhodování v oblasti ochrany osobnosti můžeme jen stěží hledat. Jasným příkladem může být

rozhodování o přiznání nemajetkové újmy v penězích, kde se jednotlivé přiznané částky ve skutkově podobných případech liší i několikanásobně.

2.2 Ochrana osobnosti v z. č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

V rámci rekonstrukce soukromého práva resp. ústředního právního předpisu soukromého práva tedy občanského zákoníku došlo k velkým změnám, doplněním či vytvořením zcela nových institutů. Problematika ochrany osobnosti nebyla výjimkou, a proto bych se ráda v následujících odstavcích podrobněji zaměřila na jednotlivá ustanovení, která byla novým kodexem pozměněna či doplněna.

Jak jsem již v první kapitole této práce uvedla, ochrana osobnosti resp. jednotlivé hodnoty, které jsou chráněny, uvádí NOZ demonstrativním výčtem. Od předchozí úpravy se liší pouze tím, že je zde navíc uvedeno právo žít v příznivém životním prostředí. Již patrnější změnu můžeme nalézt v samostatné úpravě jména člověka a jeho ochrany. Nalezneme zde například možnost ochrany příjmení, které se může domáhat osoba, do jejíhož jména přímo zasaženo nebylo, pokud je zde důležitý zájem na ochraně rodiny tzn., je zde chráněná také vážnost a čest rodiny. Nově je také v § 79 NOZ upraveno právo na ochranu pseudonymu, které dokonce požívá stejné ochrany jako jméno pokud vejde ve známost. NOZ dále blíže definuje zásah do integrity člověka, práva člověka převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu a nakládání s částmi lidského těla, nová právní úprava také garantuje právní ochranu tělesných ostatků i po smrti člověka.

Úprava práva na duševní a tělesnou integritu je uvedena v § 91 NOZ tak, že *„člověk je nedotknutelný,“* což je dále rozvedeno v § 92 - § 103. *„Předně se vytyčují tři hlavní pravidla spojená s ústavním principem nedotknutelnosti člověka: za první, zásadně nelze zasáhnout do integrity jiného bez jeho souhlasu; za druhé, lidské tělo ani jeho části nesmí být jako takové zdrojem majetkového prospěchu; za třetí, i po smrti člověka je jeho tělo pod právní ochranou.“*¹⁸ Pokud

---

¹⁸ Občanský zákoník justice. Důvodová zpráva k NOZ str. 65 [online] [cit. 19. únor 2014]. Dostupné z [www:http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf](http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf)

má dojít k zásahu do tělesné integrity dotčené osoby, má tato osoba právo na srozumitelné vysvětlení povahy takového zákroku. Souhlas se zásahem do integrity člověka je nutné získat v první řadě od osoby dotčené; pokud je osoba omezena ve svém právním jednání, může tento souhlas udělit její zákonný zástupce, který má také právo na srozumitelné vysvětlení. U nezletilých osob, jež nemají plnou způsobilost k právnímu jednání, uvádí NOZ v § 95 následující: *„Nezletilý, který není plně svéprávný, může v obvyklých záležitostech udělit souhlas k zákroku na svém těle také sám, je-li to přiměřené rozumové a volní vyspělosti nezletilých jeho věku a jedná-li se o zákrok nezanechávající trvalé nebo závažné následky.“* Písemnou formu pak musí mít souhlas k zákroku, kterým má být oddělena část těla, která se již neobnoví. Naopak písemná forma již není vyžadována, pokud dojde k odvolání souhlasu se zásahem do integrity člověka, a to i přesto, že původní souhlas byl dán písemně. Souhlasu ovšem není třeba, pokud je život člověka v nebezpečí a souhlas není možné získat; v takovém případě lze bezodkladně zakročit, je-li to ve prospěch zdraví dotčené osoby nezbytné. Pododdíl upravující duševní a tělesnou integritu, je v NOZ upraven podrobněji, ale cílem této kapitoly není přepsání jednotlivých ustanovení, ale upozornění a nastínění nejdůležitějších změn, které byly v rámci rekodifikace provedeny.

Další podrobné úpravy se dostalo také právům člověka, který byl převzat do zdravotnického zařízení bez svého souhlasu. Není pochyb o tom, že v těchto případech dochází k zásahu do integrity člověka, a proto bylo jistě na místě zařadit tuto úpravu do oddílu týkajícího se osobnosti člověka resp. jeho ochrany. V § 104 NOZ je tedy jasně uvedeno, že člověka lze převzít do zařízení, které poskytuje zdravotní péči jen z důvodů, které jsou stanoveny zákonem a pouze na nezbytnou dobu. Totéž platí i v případě, že je člověk v takovém zařízení bez svého souhlasu držen. Jak také dále NOZ uvádí, omezení svéprávnosti nezakládá důvod, aby dotčená osoba byla v zařízení poskytující péči držena nebo byla převzata bez svého souhlasu. Převzetí nebo držení člověka bez svého souhlasu ve výše uvedeném zařízení, je také považováno za nejkrajnější řešení, tzn., že nelze danou péči zajistit mírnější opatřením. V § 105 je upravena informační povinnost poskytovatele zdravotní péče vůči třetím osobám a soudu, kterému má povinnost oznámit převzetí dotčené osoby do 24 hodin. Soud pak v 7 denní lhůtě rozhodne o

přípustnosti učiněného opatření. Pokud rozhodne o přípustnosti takového opatření, schvaluje tím nucený pobyt v zařízení poskytující zdravotní péči. V § 110 je však uvedeno, že „*tím však neodnímá právo odmítnout určitý zákrok či léčebný výkon.*“ NOZ v ustanovení § 108 také výslovně přiznává právo, aby dotčená osoba mohla se svým zástupcem, důvěrníkem či podpůrcem projednávat vlastní záležitosti a to i bez přítomnosti třetích osob.

Novinkou v NOZ je také úprava nakládání s částmi lidského těla a ochrana lidského těla po smrti člověka. S nakládání s částmi lidského těla je spojeno právo dozvědět se, jak s touto částí těla bylo naloženo. Jistou kontroverzi může přinášet § 111/3 NOZ, který uvádí, že „*o tom, co má původ v lidském těle platí obdobně to, co o částech lidského těla.*“ Je tedy zřejmé, že člověk má právo dozvědět se, jak je naloženo i s tím, co má původ v lidském těle, což může vzbudit lehké pobavení při představě, co vše můžeme pod tímto pojmem chápat. Jak je dále uvedeno v § 112 NOZ „*člověk může přenechat část svého těla jinému jen za podmínek stanovených jiným právním předpisem.*“ V tomto případě půjde o transplantační zákon, který přímo ve svých ustanoveních uvádí, za jakých podmínek je přípustný odběr tkání a orgánů od žijících dárců.¹⁹ Na rozdíl od úpravy ochrany osobnosti ve starém občanském zákoníku je v NOZ výslovně upravena zásada, podle které se úprava ochrany osobnostních práv vztahuje i na lidské ostatky. Je zde také výslovné zakotvení práva jednotlivce rozhodnout, jakým způsobem bude naloženo s jeho ostatky a právo udělit souhlas, aby jeho tělo bylo pitváno či použito pro potřeby lékařské vědy. Použití těla k výše zmíněným účelům bez souhlasu zemřelého bude možné jen, pokud tak stanoví zvláštní zákon. Tělo zemřelého lze tedy bez souhlasu pitvat, pokud vyvstane potřeba v rámci trestního řízení²⁰ nebo pokud je nutné provést zdravotnickou pitvu.²¹

Osoba, která byla dotčena na svých osobnostních právech, má právo domáhat se, aby bylo upuštěno od neoprávněného zásahu nebo aby byl odstraněn

---

¹⁹ § 3/1, 2, 3 zákona č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon).

²⁰ § 115/1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

²¹ § 28 a § 28a zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu

jeho následek. Možnost domáhat se přiměřeného zadostiučinění je pak uvedeno zvláště v § 2951/2 NOZ, ve který stanoví, že „nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění musí být poskytnuto v penězích, nezajistí-li jeho jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy.“ V § 2957 NOZ jsou také blíže uvedeny důvody, které mají vliv na výpočet přiměřeného zadostiučinění. Mezi tyto důvody patří například úmyslné způsobení újmy, způsobení újmy s použitím lsti, pohružky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci a další. Na rozdíl od staré úpravy je v § 2951 výslovně uvedeno, že se zadostiučinění poskytuje primárně v penězích, ovšem s dodatkem pokud jiný způsob nezajistí dostatečně účinné odčinění. Z toho tedy můžeme vyčíst, že i v nové úpravě je ponechána možnost dvou forem zadostiučinění a to zadostiučinění morální a reálné (peněžité).

V závěru této kapitoly lze souhlasit s názorem, že NOZ rozšiřuje ochranu osobnostních práv zejména co se zásahu do integrity člověka, práva člověka převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu a nakládání s částmi lidského těla týká. Lze ovšem také souhlasit s názorem, že to podstatné NOZ nezmiňuje. „Tím podstatným je zřejmá sankce (postih), která bude korelovat se zásahem do osobnosti člověka, ale bude i ve vztahu k zisku škůdce, tzn., že by mělo být jasné ustanovení, které by se zabývalo sankcí (postihem), jež bude vycházet ze zisku škůdce, který mu přibyl v důsledku porušení práva na ochranu osobnosti.“²²

---

²² NĚMEC, R. Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona. Bulletin advokacie. 22. 6. 2012, č. 6, s. 30 – 32, ISSN 1210-6348

3 Krátké shrnutí historického vývoje ochrany osobnosti

V této kapitole bych svou pozornost zaměřila na krátký exkurz do historie ochrany osobnostních práv. Historický vývoj problematiky ochrany osobnosti můžeme počítat od těch nejstarších dějin lidstva až po současnost. Vzhledem k tomu, že osobnostní právo řadíme mezi základní lidská práva resp. jednotlivé hodnoty, které tvoří všeobecné osobnostní právo, jsou předmětem té nevyšší ochrany, ať už v těch nejznámějších lidsko-právních dokumentech, tak v jednotlivých historických kodifikacích. Je tedy na místě alespoň krátké shrnutí.

3.1 Počátky vývoje ochrany osobnosti

O vývoji osobnostního práva můžeme hovořit již od dob tzv. předsokratovské filosofie, která byla představována hlavně Platónem a Aristotelem, jimž nebyla cizí myšlenka přirozenoprávní teorie práva, jež je typická svým názorem na předem daná základní lidská práva, která jsou svou povahou na zákonodárství vytvářené lidmi nezávislá. Ovšem již o konkrétní podobě ochrany osobnostních práv můžeme mluvit v právu římském. Za nejstarší zápis římského obyčejového práva můžeme považovat Zákon dvanácti desek, který byl vydán v polovině 5. století před naším letopočtem. Zákon dvanácti desek je především znám jako první a svými ustanoveními spíše primitivní kodifikací římského obyčejového práva. V této kodifikaci nalezneme jak právo trestní, rodinné, tak právo obligační, sousedské přičemž nechybí ani právo procesní a správní.²³ Již v tomto zákoně byla uvedena možnost domáhat se peněžité sankce, pokud bylo zasaženo do cti dotčené osoby, v některých případech se objevovaly i zbytky msty postavené na zásadě „oko za oko“. Tento zásah do cti ale spočívá v tzv. vztažení ruky, v římském právu označován jako iniuria facti. Samotná iniuria byla v římském právu považována za projevení neúcty, nevážnosti. Vedle výše zmíněné skutkové urážky se po přétorském ediktu, který byl označován za edikt obecný, objevila též urážka slovní, v terminologii římského práva

---

²³ KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. Římské právo. Vyd. C.H. Beck, 1995, s. 15. ISBN 80-7179-031-1

označována jako iniuria verbis.²⁴ Obdobně jako v dnešní době, umožňovalo římské právo bránit se proti zásahům do občanské cti člověka a to přímo prostřednictvím žalob. Mezi žaloby, které mohli římscí občané využít k ochraně své cti patřila především žaloba infamující a vedle ní také žaloba označována jako pomstou dýchající.²⁵

V pozdější době mělo také značný vliv na vývoj lidských práv samotné křesťanství a renesance. Prvním významným milníkem v oblasti lidských práv bylo přijetí Velké listiny svobod z r. 1215, známé pod latinským názvem Magna Charta libertatum. V této chartě byla především uvedena ústřední moc a zároveň její omezení, mezi významná ustanovení patřila také ta, která hovořila o církevních svobodách, o osobních právech svobodných lidí, mezi které patřila i ochrana majetkových práv. Naopak je nutné uvést, že neposkytovala žádná z výše uvedených práv nesvobodným sedlákům a jednalo se o dokument, který především třídě rozdělával než aby spojoval.²⁶ I přesto, že se jednalo především o dokument feudálního typu, jsou zde patrné snahy o oslabení ústřední moci krále a posílení základních práv svobodných občanů. Za tzv. nejplodnější období co se vydávání lidsko-právních dokumentů týče, můžeme považovat 17. – 18. stol. V tomto období došlo k vydání Petice práv (1628), Habeas Corpus Act (1679), Charty práv (1689), na území Spojených států amerických k vyhlášení Deklarace nezávislosti (1776), na území Evropy pak k vyhlášení Deklarace lidských a občanských práv (1789).

Pokud bychom se vedle lidsko-právních deklarací zaměřili také na občanskoprávní kodifikace, obsahující úpravu všeobecného osobnostního práva vydávané v 18. a 19. století na evropském území, bude se jednat zejména o kodifikaci švýcarskou, rakouskou, německou a francouzskou. Zvláštní význam pro území našeho státu má rakouský Všeobecný občanský zákoník (dále jen „ABGB“) z roku 1811. Tento zákoník obsahuje úpravu jednotlivých osobnostních

---

²⁴ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 40, ISBN 80-7201-484-6

²⁵ KINCL, J., URFUS, V., SKŘEJPEK, M. Římské právo. Vyd. C.H. Beck, 1995, s. 265. ISBN 80-7179-031-1

²⁶ BALÍK, S., BALÍK, S., ml., Právní dějiny evropských zemí a USA, 3. rozšířené vydání. Vyd. a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o. 2005, Plzeň, s.98. ISBN 80-86898-20-2

práv fyzických osob, jejich účelem je zajišťovat ochranu osobnosti fyzických osob v občanskoprávních vztazích a tím i jejich všestranný rozvoj.²⁷ Zvláštní význam nespočívá pouze v souvislosti historické, tzn., že po určitou dobu platil i na našem území, ale i v souvislosti soudobé. Dle autorů NOZ, byl právě ABGB jedním z hlavních pramenů, ze kterých bylo při rekodifikaci soukromého práva čerpáno.

3.2 Historický exkurz do ochrany osobnosti na našem území

*„Občanské právo se začalo formovat až v souvislosti se snahou upravit právní vztahy jednotnými předpisy, platnými pro všechno obyvatelstvo, přičemž k jeho vzniku přispělo postupné sblížování právní úpravy platné pro šlechtu a měšťanstvo a posléze i pro závislé obyvatelstvo.“*²⁸ Počáteční snahu o kodifikaci občanského práva bylo možné sledovat v kodexu Marie Terezie nazývaném Codex Theresianus. Za již zdařilejší pokus můžeme považovat občanskoprávní předpis Josefa II. z 80. let 18. stol. Stěžejním předpisem pro občanské právo a také pro ochranu všeobecného osobnostního práva však byl až Všeobecný občanský zákoník z r. 1811, který bez pochyby znamenal velký krok vpřed pro ochranu osobnostních práv. Po vzniku Československé republiky byl ABGB převzat na základě recepční normy č. 11/1918 do českého právního řádu. Pro slovenskou část tehdejšího československého státu platilo občanské právo uherské. V období druhé světové války, nazývané obdobím nesvobody, nemůže být o osobnostních právech řeč. Tato doba byla typická především svými předpisy omezujícími veškeré jednotlivé hodnoty tvořící všeobecné osobnostní právo. V čele těchto přepisů stály především Norimberské zákony.

Po skončení druhé světové války se ochrana všeobecných osobnostních práv výrazně nezlepšila. Období nacistické nesvobody vystřídala nesvoboda totalitní, komunistická, která trvala až do roku 1989. Od účinnosti zákona č. 141/1950 Sb., Občanský zákoník, sice došlo k prolomení dualistické občanskoprávní úpravy na území Československa a od té doby již platil jeden

---

²⁷ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 48, ISBN 80-7201-484-6

²⁸ VOJÁČEK, L., SCHELLE, K., KNOLL, V. České právní dějiny. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2008, s. 436, ISBN 978-80-7380-127-4

společný občanský zákoník, ale co se týče předmětu této diplomové práce, k žádnému posílení ochrany osobnostních práv nedošlo. Prvním pozitivním krokem v oblasti osobnostního práva bylo přijetí občanského zákoníku v r. 1964, který platil až do konce roku 2013 jak bylo výše uvedeno. K plnému uplatnění práv na ochranu osobnosti uvedených v ustanoveních občanského zákoníku došlo až po roce 1989. Od tohoto data také můžeme sledovat zvyšující se tendenci ochrany osobnostních práv člověka, do které je zahrnuta i ochrana vyplývající z ratifikovaných mezinárodních smluv a v neposlední řadě ochrana vyplývající z práva Evropské unie.

3.3 Ochrana osobnosti ve 20. století

Po skončení druhé světové války vyvstala intenzivní potřeba ke zvýšení ochrany lidských práv, tím tedy i jednotlivých hodnot, které jsou chráněny též v rámci všeobecného osobnostního práva. V rámci této potřeby bylo přijato několik významných lidsko-právních dokumentů, jejichž signatářem se stala i Česká republika.

Prvním takovým významným dokumentem byla Všeobecná deklarace lidských práv a svobod, přijatá v roce 1948. Od přijetí této deklarace byl vytvořen jakýsi komplexní systém pro ochranu lidských práv. V roce 1966 byl přijat Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, který v první řadě stanoví ochranu života, svobody, ale také stanoví, že „*nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.*“²⁹ Za nejvýznamnější dokument přijatý v rámci Rady Evropy je bezpochyby považována Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod z roku 1950. Obdobně jako v předchozím lidsko-právním dokumentu, nebylo ani v tomto opomenuto právo na respektování soukromého a rodinného života, kdy „*každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.*“³⁰ V Úmluvě je dále stanoveno, že do těchto práv může být zasaženo na základě zákona, v zájmu

---

²⁹ Čl. 17/1 Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.

³⁰ Čl. 8/1 Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění aktuálních protokolů, vyhlášená pod č. 209/1992 Sb.

národní nebo veřejné bezpečnosti nebo hospodářského blahobytu, ochrany života a zdraví. V souvislosti se zvýšením ochrany osobnostních práv týkající se zásahu do integrity člověka, která je v současné době obsažena v NOZ, je nutné se zmínit o Úmluvě na ochranu lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny přijaté v roce 1997. Obecným pravidlem stanoveným v této Úmluvě je, že *„jakýkoli zákrok v oblasti péče o zdraví je možno provést pouze za podmínky, že k němu dotčená osoba poskytla svobodný a informovaný souhlas. Tato osoba musí být předem informována o účelu a povaze zákroku, jakož i o jeho důsledcích a rizicích. Dotčená osoba může kdykoliv svobodně svůj souhlas odvolat.“*³¹

Z výše uvedeného je patrné, jak velký vliv na formování ochrany všeobecného osobnostního práva má především právo mezinárodní respektive jednotlivé lidsko-právní dokumenty, jejichž signatářem se Česká republika stala a tím se zavázala k dodržování pravidel v nich uvedených.

---

³¹ Čl. 5 Úmluva o ochraně lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny vyhlášená pod č. 96/2001 Sb.m.s.

4 Prostředky ochrany osobnosti

Jednotlivé prostředky ochrany osobnosti, které má osoba dotčená na svých osobnostních právech k dispozici, jsou uvedeny v § 82/1 NOZ, ve kterém je uveden nárok na upuštění od neoprávněného zásahu a nárok na odstranění následku způsobeného právě neoprávněným zásahem do osobnostních práv. Dále NOZ uvádí v § 2956, že škůdce je povinen odčinit újmu vzniklou na přirozených právech dotčené osoby. Újmou rozumí NOZ jak vzniklou škodu, tak i nemajetkovou újmu, která byla dotčené osobě způsobena. V § 2951 NOZ je dále uvedeno, že nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním. Zadostiučinění je tedy chápáno jako další prostředek ochrany osobnosti stejně jako v § 14 NOZ uvedená svépomoc, ke které je ovšem možno přistoupit pouze za předpokladu, že by zásah veřejné moci přišel pozdě nebo hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně. Všechny výše uvedené prostředky ochrany osobnosti, jsou teorií označovány jako prostředky specifické. Vedle těchto prostředků však můžeme postavit prostředky obecné, kam zařadíme odpovědnost za škodu, dnes označovanou jako povinnost k náhradě škody, která nastupuje ve chvíli, kdy byla zásahem do osobnostních práv způsobena majetková újma. Všem výše uvedeným specifickým prostředkům se budu podrobněji věnovat v následujících podkapitolách této práce včetně odpovědnosti za zásah do osobnosti člověka.

4.1 Odpovědnost za zásah do všeobecného osobnostního práva a podmínky vzniku občanskoprávních sankcí

„Odpovědnost spočívá v povinnosti snést zákonem stanovenou újmu v případě, že nastane zákonem stanovená skutečnost nebo jiný zákonu odporující stav, ale i objektivní skutečnost poškozující někoho jiného.“³²

Pro určení o jaký druh odpovědnosti v souvislosti se zásahem do osobnostních práv člověka jde, je důležité určit, zda byla zásahem způsobena nemajetková újma či majetková újma nebo-li škoda. Pokud byla zásahem do osobnostních práv dotčené osoby způsobena nemajetková újma, jsou sankce

---

³² Knapp, V. Teorie práva 1. vydání. Praha C.H.Beck 1995, str. 200 - 201, ISBN 80-7179-028-1

zdržení se neoprávněných zásahů, odstranění následků neoprávněných zásahů anebo poskytnutí morálního či reutárního zadostiučinění ukládány bez ohledu na zavinění, tedy, že se jedná o tzv. objektivní odpovědnost. Tato skutečnost nevyplývá pouze z teorie, ale je také opřena o nejedno soudní rozhodnutí včetně usnesení Ústavního soudu, který uvedl, že *„odpovědnost stanovená v ustanoveních občanského zákoníku je odpovědností objektivní, což znamená, že občanskoprávní sankce vzniká na objektivním základě, její nastoupení nevyžaduje zavinění, a tato odpovědnost nemůže být vyloučena ani důkazem omluvitelného omylu apod.“*³³ V tomto usnesení také Ústavní soud uvedl že subjektivní prvek nebo-li zavinění má význam až při stanovení výše náhrady způsobené nemajetkové újmy. O jinou situaci pak půjde v případě, kdy neoprávněným zásahem do osobnostních práv byla dotčena osobě způsobena majetková újma – škoda. Zde totiž na rozdíl od předchozího případu bude nutná existence subjektivní stránky, tedy zavinění, jak ve výše zmíněném usnesení Ústavní soud uvedl *„intelektuální a volní subjektivní předpoklady tvořící zavinění nacházejí své uplatnění především v případě vzniku majetkové újmy a v návaznosti na ni uplatnění odpovědnosti za škodu.“*

Pro vznik občanskoprávních sankcí za zásah do všeobecného osobnostního práva musí být splněny určité hmotněprávní podmínky. Tyto podmínky jsou uváděny nejen v teoretických publikacích, ale jsou také pravidelně připomínány v jednotlivých soudních rozhodnutích. Příkladem může být usnesení Nejvyššího soudu, který uvádí, že *„ke vzniku občanskoprávních sankcí za nemajetkovou újmu způsobenou zásahem do osobnosti fyzické osoby podle § 13 občanského zákoníku musí být jako předpoklad odpovědnosti splněna podmínka existence zásahu objektivně způsobitelného vyvolat nemajetkovou újmu spočívající buď v porušení nebo jen ohrožení osobnosti fyzické osoby v její fyzické a morální integritě. Tento zásah musí být neoprávněný (protiprávní) a musí zde být zjištěna existence příčinné souvislosti mezi takovým zásahem a vzniklou nemajetkovou újmu na osobnostních právech fyzické osoby.“*³⁴ Pokud nebude některá z těchto podmínek

---

³³ Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2002, sp. zn. IV. ÚS 315/01

³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 06. 2011, sp. zn. 30 Cdo 603/2011

naplněna je tímto zároveň vyloučena možnost uplatnění specifických sankcí dle NOZ.

4.2 Nárok zdržovací a odstraňovací

Nárok zdržovací a nárok odstraňovací patří bezesporu mezi prostředky ochrany osobnostních práv dotčené osoby. Jak již bylo výše uvedeno, v prvním případě se jedná o prostředek, jehož prostřednictvím se dotčená osoba domáhá toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno, a ve druhém případě se dotčená osoba domáhá odstranění následku, který byl tímto zásahem způsoben. V právní literatuře se často objevuje teze, se kterou nelze než souhlasit, že v případě využití výše zmíněných prostředků ochrany osobnostních práv hovoříme o ochraně nepeněžitě, ale je nutné také dodat, že lze jednotlivé prostředky ochrany osobnosti též kombinovat. Nepůjde pouze o výjimečné případy, kde se dotčená osoba bude například domáhat vedle odstranění následků způsobené neoprávněným zásahem do osobnostních práv, také peněžitého zadostiučinění.

Pro uplatnění nároku na zdržení se zásahu do osobnostních práv je nutné splnění několika podmínek. Jednou z podmínek je, aby neoprávněný zásah trval, popřípadě existence bezprostředního nebezpečí jeho uskutečnění či opakování v budoucnu. Nemůže tedy jít o zásahy jednorázové či o zásahy již dokonané. Z uvedeného vyplývá, že zdržovací nárok má výrazně preventivní charakter. Pokud je později soudem nároku na zdržení se neoprávněného zásahu vyhověno, určí soud ve svém výroku, aby se žalovaný zdržel určitého jednání, které musí být ve výroku takového rozhodnutí přesně popsáno. V případě, že by soud ve svém výroku uvedl pouze obecně zdržení se jednání, které zasahuje do osobnostních práv dotčené osoby, bylo by takové rozhodnutí považováno za nepřesné a neurčité.

Jak již bylo v úvodu této kapitoly uvedeno, dalším v zákoně uvedeným prostředkem ochrany osobnosti, je nárok na odstranění následků neoprávněného zásahu do práv dotčené osoby, který má za cíl především obnovení původního stavu, tedy stavu, který zde byl před takovým zásahem. Lze uvést, že k častému využití tohoto prostředku půjde zejména v oblasti zpravodajství, kde se dotčená

osoba bude domáhat stažení či zničení neoprávněně pořízených snímků, obrazových či zvukových záznamů. Důležitým předpokladem, který umožňuje použití výše zmíněného prostředku k ochraně osobnostních práv je v první řadě vznik následku, který byl způsoben neoprávněným zásahem, přičemž tento následek i nadále trvá i přesto, že zásah již pominul a v druhé řadě možnost následku, který byl tímto zásahem způsoben odstranit.³⁵ Vzhledem k tomu, že se při využití tohoto prostředku dotčená osoba snaží též docílit obnovení původního stavu, tedy stavu před zásahem, lze charakter tohoto nároku označit za restituční.

4.3 Nárok na přiměřené zadostiučinění

Nejdiskutovanějším prostředkem ochrany osobnosti v praxi, ale též v právní literatuře, je bezesporu nárok na přiměřené zadostiučinění. V NOZ není přiměřené zadostiučinění umístěno v části týkající se osobnosti člověka, tak jako předchozí dva uvedené prostředky ochrany osobnosti, nýbrž je uvedeno v části týkající se způsobu a rozsahu náhrady škody. V § 2951/2 je výslovně uvedeno, že *„nemajetková újma se odčiní přiměřeným zadostiučiněním.“* NOZ také stanoví primární plnění této nemajetkové újmy v penězích, pokud nepostačí jiný způsob k odčinění této újmy. Jak také NOZ ve svém ustanovení § 2956 uvádí, jako nemajetková újma se odčiní též způsobené duševní útrapy, které mohly být způsobeny např. škodou na majetku dotčené osoby. S tím dále souvisí § 2957, kde je stanoveno, že *„způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné“.* Okolnosti zvláštního zřetele hodné jsou pak v témže ustanovení uvedeny demonstrativním výčtem. Poslední věta § 2957 zmiňuje důležitost brát v úvahu též obavu dotčené osoby ze ztráty života nebo poškození zdraví, která by mohla dle § 2956 spadat pod pojem způsobené duševní útrapy.

Ve starém občanském zákoníku bylo v § 13/1 též uvedeno přiměřené zadostiučinění jako prostředek ochrany osobnosti, ale za primární zadostiučinění byla považována omluva, popřípadě odvolání určitých výroků, a teprve poté, jak

---

³⁵ Švestka, J., Dvořák, J., a kolektiv Občanské právo hmotné, páté, jubilejní aktualizované vydání. Wolters Kluwer Česká republika 2009, str. 210. ISBN 978-80-7357-468-0.

bylo v témže § v odstavci druhém uvedeno, pokud se takovéto zadostiučinění nejeví jako postačující, má dotčená osoba právo na přiměřené zadostiučinění v penězích. Jak také prof. Hajn ve svém článku uvedl: „*Přichází-li stručná omluva až po soudním sporu, který trval řadu měsíců i let, spíš oživí nebo dokonce vyvolá nejasná podezření a potvrdí moudrost našich předků, kteří na podobné situace pamatují úslovím, že není šprochu, aby na něm nebylo pravdy trochu.*“³⁶ Lze tedy kvitovat obrat, který NOZ vnesl do nároku na přiměřené zadostiučinění, které se v současné době primárně poskytuje v penězích, s výjimkou, kterou jsem již výše uvedla. Jak je v § 2951/2 uvedeno, zadostiučinění musí být přiměřené. Pokud by soud rozhodl o nároku na morální satisfakci, musel by ve svých úvahách dojít k závěru, že například omluva je v daném případě přiměřená zásahu, který byl dotčené osobě způsoben; v opačném případě, by rozhodl o satisfakci relativní.

Význam rozhodovací praxe příslušných soudů se v problematice přisuzování přiměřeného zadostiučinění, ať už relativního či morálního, násobí, jelikož zde je dáván velký prostor pro úvahy, k jaké satisfakci soud přistoupí a hlavně pokud rozhoduje o relativní, v jaké výši bude zadostiučinění dotčené osobě přiznáno. Rozhodovací praxe ovšem v tomto směru není ustálená, obzvlášť co se přiznání konkrétních nebo alespoň stanovení určitých pravidel pro vyčíslení peněžitých částek za zásah do osobnostních práv týká a bohužel ani NOZ v tomto ohledu nepřináší žádnou změnu. Je nutné ovšem dodat, že i samotné volné uvážení soudu nemůžeme považovat za jakési autoritářské a svévolné rozhodování, jak ve svém rozhodnutí Nejvyšší soud uvedl: „*Ač se určení výše tohoto zadostiučinění stává předmětem volného uvážení soudu, musí soud v každém jednotlivém případě vycházet z úplného skutkového stavu a v tomto rámci se opírat o zcela konkrétní a přezkoumatelná hlediska. Jen tak lze vytvořit záruky, že určení výše přiznaného peněžitého zadostiučinění dojde k zákonem požadovanému přiměřenému zmírnění nastalé závažné nemajetkové újmy.*“³⁷ Jsou ovšem také časté názory, které by konkretizování přiznání částky odpovídající

---

³⁶HAJN, Petr. K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti. Bulletinu advokacie [online] č. 4 z r. 2003, str. 7, [cit. 20. února 2014] dostupné z: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2003/BA_03_04.pdf

³⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2005/2003

přiměřenému zadostiučinění považovaly za chybný krok. Argument je v takovém případě opřen o slovo přiměřeně, tzn., že už ze samotného zákona vyplývá, že nelze určit jakoukoliv pevnou částku. Tento názor je zastáván například již výše zmíněným prof. JUDr. Petrem Hajnem DrSc.

Mnoho otázek také vyvolává střetnutí nároku na peněžité zadostiučinění a nároku na náhradu škody. Starý občanský zákoník střetnutí těchto dvou nároků nijak nevyklučoval resp. nezakazoval a v NOZ v § 2956 se uvádí, že pokud dojde k zásahu do přirozených práv chráněných ustanovením občanského zákoníku, nahrazuje škůdce nejen škodu, ale též i nemajetkovou újmu, kterou způsobil. Jako názorný příklad může posloužit zneužití jména nebo podoby známé osobnosti v reklamě nebo k propagaci politické strany. V tomto případě může dotčená osoba, jež nedala souhlas k použití svého jména či podoby, žádat o náhradu nemajetkové újmy, která může spočívat ve snížení důstojnosti dotčené osoby. Ke snížení důstojnosti může například dojít za situace, kdy názory politické strany, která zneužila jméno či podobu dotčené osoby, jsou kontroverzní a společností považované za neakceptovatelné. V případě zneužití podoby či jména v oblasti reklamy může dojít ke snížení důstojnosti z důvodu, který spočívá v předmětu reklamy nebo způsobu, kterým je reklama prezentována. Vedle toho ovšem může dotčená osoba požadovat také náhradu škody z důvodu bezdůvodného obohacení osoby nebo politické strany, jež zneužila jméno či podobu dotčené osoby, čímž mohlo dojít ke zvýšení prodejnosti konkrétního předmětu reklamy, či k získání sponzora pro financování politické strany apod.

Významnou novinku, kterou NOZ přináší, bychom našli v §§ 2958 a 2959. Tyto dva paragrafy jsou věnovány náhradám při ublížení na zdraví a při usmrcení. Ve starém občanském zákoníku byla tato problematika upravena v § 444, který stanovil jednorázové odškodnění bolesti poškozeného a ztížení jeho společenského uplatnění. Výše takového odškodnění byla poté stanovena vyhláškou Ministerstva zdravotnictví. Za škodu usmrcením stanovil starý občanský zákoník pozůstalým jednorázové odškodnění v konkrétní výši uvedené v § 444/3 písm. a) a násl. Částky byly dále odstupňovány podle poměru osob k oběti. Nebylo výjimkou, že vedle soudem přisouzené zákonné částky požadovali pozůstalí ještě náhradu přiměřeného zadostiučinění v rámci ochrany osobnosti.

Zákonem přiznanou částku nelze považovat předem za dostačující, jak se ostatně vyjádřil sám Ústavní soud ve svém nálezu, kde uvedl, že „*částka je však natolik paušální, že ji nelze považovat za vyčerpávající řešení daného problému. Proto nevylučuje, pokud jednorázové odškodnění není dostatečnou satisfakcí za vzniklou újmu na osobnostních právech, aby se dotčené osoby domáhali další satisfakce podle ustanovení na ochranu osobnosti.*“³⁸ NOZ v již výše zmíněných paragrafech opustil jednorázové paušální náhrady a naopak stanoví, že škůdce je povinen nahradit újmu poškozenému, která bude nahrazovat a vyvažovat vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy, tzn., že zde dojde k posuzování všech individuálních skutečností případu. Jak také § 2958 NOZ ve své poslední větě uvádí, pokud nepůjde s přihlédnutím k individuálním skutečnostem případu určit vyšší náhrady, tak bude stanovena podle zásad slušnosti. V případě, že dojde k usmrcení nebo zvlášť závažnému ublížení na zdraví, tak dle § 2959 „*odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li vyšší náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.*“

4.4 Promlčení

V závěru této kapitoly bych se ráda věnovala otázce promlčení nároku na přiměřené zadostiučinění. Obecně, jak je uvedeno v § 611 NOZ, se promlčují všechna majetková práva; výjimky z tohoto pravidla jsou stanoveny zákonem. Pokud jde o jiná práva, tak ta se promlčují, pokud to stanoví zákon. V rámci ochrany osobnosti jde o právo nemajetkové, jelikož se týká tělesné, morální, duševní integrity člověka a jako takové promlčení tudíž nepodléhá. Ovšem otázka vyvstane v okamžiku, kde jde o nárok na náhradu nemajetkové újmy v penězích. U tohoto práva převládá v teorii i praxi názor, že se jedná o právo, které je majetkové povahy, a proto podléhá obecné tříleté promlčecí lhůtě uvedené v § 629/1 NOZ. Pokud jde o právo na náhradu škody, která byla způsobena neoprávněným zásahem do všeobecného osobnostního práva, jde ryze o právo majetkové povahy a promlčuje se, jak bylo již uvedeno v obecné promlčecí lhůtě,

---

³⁸ Nález pléna Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04

tzn. po uplynutí tří let. V § 629/2 NOZ je uvedeno, že „*majetkové právo se promlčí nejpozději uplynutím deseti let ode dne, kdy dospělo, ledaže zákon zvlášť stanoví jinou promlčení lhůtu.*“ Počátek pro rozběhnutí promlčecí lhůty je u práva, které je vymahatelné u orgánu veřejné moci okamžikem, kdy právo mohlo být poprvé uplatněno. Pokud jde o rozběhnutí promlčecí lhůty u práva na náhradu škody, je rozhodné to, zda dotčená osoba má o takové škodě ponětí a zda ví o osobě, která je z této způsobené škody povinná. Kromě výše zmíněných obecných ustanovení, nalezneme též zvláštní ustanovení v § 636/1 NOZ, kde je uvedeno, že „*právo na náhradu škody nebo jiné újmy se promlčí nejpozději za deset let ode dne, kdy škoda nebo újma vznikla.*“ Lhůta se prodlužuje na 15 let, pokud jde o škodu, která byla způsobena úmyslně nebo porušením povinnosti v důsledku úplatkářství. Zmíněná lhůta začíná běžet ode dne vzniku škody nebo újmy. V odst. 3 téhož ustanovení nalezneme, že „*pro právo vzniklé z újmy na svobodě, životě nebo na zdraví se odstavec 1 a 2 nepoužije.*“ Újma na zdraví či životě se může projevit až po uplynutí delší doby a nemožnost žádat náhradu újmy, kvůli uběhnutí objektivní promlčecí lhůty, by bylo příliš přísné, proto v případě § 636/3 NOZ se použije pouze lhůta subjektivní, tzn., lhůta 3 let. Pokud jde o újmu na cti či důstojnosti, můžeme říci, že objektivní lhůta je zde jistě namístě, jelikož s postupem času, se újma způsobena například pomluvou zmenšuje a případná omluva po uplynutí delší doby již nemá význam.

K promlčitelnosti peněžité náhrady za nemajetkovou újmu se vyjádřil Nejvyšší soud ve svém přelomovém rozhodnutí velkého senátu³⁹, kterým otočil kormidlem rozhodovací praxe o 180 stupňů. V tomto rozhodnutí uvedl, že náhrada nemajetkové újmy v penězích je jedním z dílčích a samostatných prostředků ochrany osobnosti a přesto, že jde o náhradu nemajetkové újmy v penězích, jeho vyjádření peněžítým ekvivalentem způsobuje, že v takovémto případě půjde o osobní právo majetkové povahy, z čehož plyne, že bude podléhat promlčení. V odůvodnění rozhodnutí Nejvyšší soud dále uvádí: „*Je-li obsahem nároku na náhradu nemajetkové újmy požadavek na zaplacení peněžní částky, pak princip právní jistoty vylučuje, aby plynutí času, nebyly přiznány žádné právní*

---

³⁹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 3161/2008, ze dne 12. 11. 2008

účinky. Přípustnost námitky promlčení proti takovému nároku umožňuje přihlídnout k omezeným možnostem prosaditelnosti práva a obrany proti němu. Podle názoru Nejvyššího soudu je to obsah nároku, a nikoliv předmět jeho ochrany, co činí pro povahu nároku určující, zda se uplatní obecný právní institut (promlčení) oslabující jeho vymahatelnost v závislosti na okamžiku jeho uplatnění u soudu (a ovšem na dispozitivním chování i žalovaného).“

4.5 Svépomoc

Za další prostředek ochrany osobnosti, lze považovat též tzv. obrannou svépomoc. Tento prostředek je právní literaturou označován jako obecný prostředek ochrany a je spojen s několika podmínkami, kdy ho lze použít. Monopol pro poskytování ochrany práv člověka je vložen do rukou státních orgánů. Lze si jen těžko představit, že by v 21. století docházelo k řešení sporů nebo porušení či ohrožení práv člověka prostřednictvím svévolného uvážení. Doby, které byly typické hesly „oko za oko, zub za zub“ či krevní mstou již pominuly. Je ovšem možné, jak sám NOZ v § 14/1 uvádí, pomoci si k ochraně svého práva, je-li toto právo ohroženo. Kritériem pro možnost využití této svépomoci je ohrožení práva, přiměřenost takové svépomoci a nedosažitelnost včasného zásahu orgánu veřejné moci. V témže § v odstavci druhém je uvedena další možnost využití svépomoci, a to za situace bezprostředního ohrožení práv, přičemž i zde je stanovena NOZ podmínka, že úsilí a prostředky, které vedou k odvrácení bezprostředního ohrožení práva, se musí osobě, která by byla v obdobném postavení, jevit jako přiměřené.

Samotné využití institutu svépomoci může hrát významnou roli při případném soudním jednání, kde se dotčená osoba bude domáhat například přiměřeného zadostiučinění za zásah do jejích osobnostních práv. Jak ve svém rozhodnutí uvedl Nejvyšší soud *„je-li účelem zadostiučinění podle § 13 občanského zákoníku reparace následků zásahu do osobnostní sféry fyzické osoby, pak předpoklad poskytnutí takového zadostiučinění může modifikovat skutečnost případného zhojení následku zásahu v té či oné míře tím, že jistou formu zadostiučinění si fakticky poskytne sám poškozený a to na úkor zájmů škůdce např. ve formě následného a jinak neakceptovatelného verbálního nebo*

brachiálního útoku apod.“⁴⁰ Jak dále Nejvyšší soud uvádí, případné rozhodnutí o přiměřené peněžité satisfakci by se odvíjelo od porovnání míry poškození práv druhé strany, přičemž požadované zadostiučinění by zde mohlo být suplováno již samotným využitím svépomoci.

---

⁴⁰ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 01. 2001 sp. zn. 30 Cdo 2971/2000

5 Žaloba jako procesní prostředek ochrany osobnosti

V této kapitole se zaměřím především na pojednání o jednotlivých typech žalob, které slouží jako procesní prostředek ochrany všeobecných osobnostních práv. O prostředcích ochrany osobnosti jsem se již v předcházející kapitole zmínila, ale pokud jde o samotné přiznání požadovaného nároku, lze se ho domáhat pouze na základě žaloby, ve které musí být nárok přesně specifikován. V této kapitole se tedy budu jednotlivými žalobami, prostřednictvím nichž jsou výše uvedené nároky uplatňovány, zabývat podrobněji. S žalobou jsou neodmyslitelně spojeny také její náležitosti, kterým se budu v úvodu první podkapitoly blíže věnovat, včetně nákladů řízení a soudních poplatků, které jsou v zákoně o soudních poplatcích diferencovány, dle peněžitého či nepeněžitého nároku. V souvislosti s pojednáním o žalobě je nutné také zmínit aktivně a pasivně legitimované subjekty a mé pozornosti nemůže uniknout ani judikatura soudů, které je v oblasti žaloby jako procesního prostředku k ochraně osobnosti nemálo, a která nám opět pomůže k bližším znalostem celé procesněprávní problematiky.

5.1 Žaloba a její podstatné náležitosti

V rámci ochrany osobnosti je nutné uvést, že se jedná o tzv. řízení sporné. Toto řízení se zahajuje na návrh, který se nazývá žalobou. „*Žaloba je základní dispoziční úkon žalobce, který můžeme považovat za tzv. pomyslný most mezi právem hmotným a právem procesním.*“⁴¹ Právo procesní se řadí mezi právo veřejné a je nutné si tedy uvědomit, že zde už se dostáváme na půdu, kde neplatí zásada „je dovoleno vše, co není zákonem zakázáno“, nýbrž zásada přesně opačná, tedy zásada enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí. Jedním ze subjektů civilního procesu je soud, který jako státní orgán, disponuje veřejnou mocí, tzn., že rozhoduje o právech či povinnostech nebo existenci určitého práva či povinnosti deklaruje a jako takový musí rozhodovat pouze na základě zákona a v jeho mezích. V řízení, které se bude týkat práv na ochranu osobnosti, se bude jednat o model, ve kterém půjde o rozhodnutí sporu o právo, tedy o spor, zda bylo

---

⁴¹ Zahradníková, R., a kolektiv: Civilní právo procesní. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2013, s. 30. ISBN 978-80-7380-437-4

či nebylo zasaženo do všeobecného osobnostního práva, mezi dvěma stranami stojícími proti sobě. Na jedné straně půjde o žalobce, tedy osobu aktivně legitimovanou z práva na ochranu osobnosti a na druhé straně půjde o osobu žalovanou, tedy osobu pasivně legitimovanou.

Jak již bylo výše uvedeno, žaloba je dispozičním procesním úkonem účastníka řízení a jako taková musí obsahovat základní náležitosti, které musí splňovat každé podání, jež je učiněno vůči soudu. Tyto základní náležitosti jsou uvedeny v § 42/4 občanského soudního řádu (dále jen „OSŘ“)⁴², ve kterém je uvedeno, že „*musí být z podání patrné, kterému soudu je určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno.*“ Specifické náležitosti, které musí obsahovat žaloba, jsou uvedeny v § 79/1 OSŘ, mezi něž se řadí označení účastníků řízení, popřípadě jejich zástupců, vylíčení rozhodujících skutečností, označení důkazů, jichž se navrhovatel dovolává, a čeho se navrhovatel domáhá nebo-li žalobní petit. Žalobním petitem je nutno rozumět nárok, který je uplatňován žalobcem a o němž bude soud jednat. Žalobní petit můžeme označit také jako předmět žaloby.⁴³

Důležitou procesní podmínkou samotného řízení je vedle dalších také věcná příslušnost soudu. Pojednání o jednotlivých procesních podmínkách není předmětem této diplomové práce, ale vzhledem k tomu, že od 1. 1. 2014 došlo k výrazné změně, co se věcné příslušnosti týče, je nutná alespoň krátká zmínka. Problematika ochrany osobnosti před výše zmíněným datem spadala do věcné příslušnosti krajských soudů dle § 9/2 písm. a) OSŘ. „*Obecně platí zásada, že věcně příslušné soudy v prvním stupni jsou soudy okresní a výjimka je stanovena pro případy, ve kterých se jedná buď o záležitosti, které vyžadují specializaci nebo jsou považovány za obtížnější.*“⁴⁴ Od 1. 1. 2014 ovšem tato výjimka pro institut ochrany osobnosti končí a nově budou v prvním stupni rozhodovat soudy okresní.

---

⁴² Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

⁴³ Winterová, A., a kolektiv, Civilní právo procesní. Linde Praha a. s., 1999, s. 193. ISBN 80-7201-157-X

⁴⁴ Kindl, M., Šíma, A., David, O., Občanské právo procesní, 2. rozšířené vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2008. s. 177. ISBN 978-80-7380-098-7

Pokud dojde k podání žaloby a později k rozhodnutí o nároku z této žaloby vyplývajícimu, je nutné se také zmínit o soudních poplatcích a o nákladech takového to soudního řízení.

Soudní poplatek je vybírán za řízení před soudy České republiky. Jak je v § 4/1 písm. a) zákona o soudních poplatcích⁴⁵ uvedeno „*jde-li o poplatek za řízení, vzniká poplatková povinnost podáním žaloby nebo jiného návrhu na zahájení řízení.*“ Sazebník, jenž určí výši poplatků, které jsou spojeny s řízením před soudy České republiky, je obsažen v příloze výše zmíněného zákona. Tento sazebník je členěn do jednotlivých položek, které jsou dále rozděleny do bodů. V položce 3. je uvedeno, že za návrh na zahájení řízení s návrhem na náhradu nemajetkové újmy v penězích pokud nepřesahuje požadovaný nárok částku 200.000,- Kč (včetně) činí poplatek 2.000,- Kč; pokud je částka, kterou žalobce jako náhradu nemajetkové újmy požaduje vyšší než 200.000,- Kč, činí poplatek 1% z žalované částky. Není-li předmětem řízení peněžité plnění tj. není-li požadována náhrada nemajetkové újmy v penězích, postupuje se dle položky 4. bodu 6., ve kterém se uvádí, že pokud je podán návrh na zahájení řízení na ochranu osobnosti bez návrhu na náhradu nemajetkové újmy, činí poplatek za návrh na zahájení řízení 2.000,- Kč. Nutno ještě dodat, že se v případě náhrady nemajetkové újmy v penězích, jedná o klasické návrhové řízení, tzn., že navrhovaná částka musí být vždy uvedena. Soud ve svém rozhodnutí nemůže jít nad navrhovanou částku, může však ve svém rozhodnutí určit částku nižší.

Při výpočtu nákladů řízení ve sporech o ochranu osobnosti je postupováno dle § 142 OSŘ. Obecně tedy platí, že účastníkovi, který měl ve věci plný úspěch, soud přizná náhradu nákladů, které účastníkovi vznikly v souvislosti s projednávanou věcí. V § 142/2 je uvedeno, že „*měl-li účastník ve věci úspěch jen částečný, soud náhradu nákladů poměrně rozdělí, popřípadě vysloví, že žádný z účastníků nemá na náhradu nákladů právo.*“ Pokud neúspěch účastníka řízení je pouze v nepatrné části věci, tak i v takovém případě může tomuto účastníkovi být přiznána plná náhrada nákladů, totéž platí i za situace, kdy výše plnění záleží na úvaze soudu jak je tomu podle konstantní judikatury právě ve věcech ochrany

---

⁴⁵ Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

osobnosti, či znaleckém posudku. Sám Ústavní soud se k problematice náhrady nákladů ve sporech o ochranu osobnosti vyjádřil ve svém nálezu, takto: „*Jestliže měl žalobce, domáhající se žalobou na ochranu osobnosti morálního zadostiučinění a náhrady nemajetkové újmy v penězích, úspěch jen co do morálního zadostiučinění, přichází v úvahu plná náhrada nákladů řízení.*“⁴⁶ Tento svůj názor opřel o argument, že výše náhrady nemajetkové újmy závisí na úvaze soudu. Dále z odůvodnění můžeme vyčíst, že pokud bylo rozhodnutím soudu dáno žalobci za pravdu v otázce zásahu do osobnostních práv, nelze mu později dávat k tíži tzn. nepřiznat mu plnou náhradu nákladů jen z toho důvodu, že soud žalobci náhradu nemajetkové újmy v penězích dle svého uvážení nepřiznal. Meritum věci spočívá v tom, zda došlo či nedošlo k zásahu do všeobecných osobnostních práv.

5.2 Aktivní a pasivní legitimace ve věcech ochrany osobnosti

Za aktivně legitimovaný subjekt je při ochraně osobnosti považována osoba, která byla neoprávněným zásahem dotčena na svých osobnostních právech. Takovou to osobou může být pouze osoba fyzická, a to bez výjimky. Všeobecné osobnostní právo náleží každé osobě bez ohledu na věk, duševní či intelektuální vyspělost. Jedním jednáním či opomenutím může však být zasaženo do osobnostních práv více osob, a v takovém případě se mohou všichni nebo kterákoliv z nich domáhat ochrany svých práv, a to nezávisle na sobě. Pokud by se osoby později domáhaly ochrany svých práv, je nutné jednotlivé případy individualizovat obzvlášť co se zásahů do cti, důstojnosti či dobrého jména týče. U jednotlivých osob mohou takové zásahy vyvolat odlišné následky, proto nelze zpravidla rozhodnout jedním zobecněným rozsudkem.

Zásahem do osobnostních práv může být dotčena pouze fyzická osoba nikoliv osoba právnická, jako organizace, která nedisponuje tělesnou a duševní integritou. Pokud jde ovšem o pasivní legitimaci ve věcech ochrany osobnosti, tak zde zákon neobsahuje žádné označení osoby, která se takového zásahu může dopustit, a z toho lze dovodit, že pasivně legitimována může být jak osoba

---

⁴⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2000, sp. zn. III. ÚS 170/99

fyzická, tak osoba právnická. Pasivní legitimaci můžeme dělit na legitimaci přímou nebo nepřímou. U přímé pasivní legitimace se jedná o situaci, kdy původcem zásahu je ten, kdo se ho dopustil a zároveň za něj nese odpovědnost, naopak to bude u nepřímé pasivní legitimace, kdy se bude jednat o původce zásahu, který ovšem za takové jednání nenese vlastní odpovědnost. Typicky půjde o příklad § 2914 NOZ, ve kterém je uvedeno, že ten „*kdo při své činnosti použije zmocněnce, zaměstnance nebo jiného pomocníka, nahradí škodu jím způsobenou stejně, jako by ji způsobil sám.*“ Nelze ovšem nepřímou pasivní legitimaci brát jako absolutní a neměnnou, jelikož může dojít k situaci, kdy zmocněnec, zaměstnanec či již zmíněný pomocník překročí svěřenou mu pravomoc či jemu svěřený úkol, tzn., dojde k tzv. excessu a v takovém případě odpovídá za zásah do osobnostních práv sám. Jak již Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí k excessu uvedl: „*Předpokladem je, aby činnost pracovníka nepostrádala místní, časový a věcný vztah k plnění úkolů této osoby.*“⁴⁷ Je nutné také podotknout, že o neoprávněný zásah do osobnostních práv fyzické osoby a tudíž ani o pasivní legitimaci nepůjde, pokud je v novinovém či časopisovém článku otisknut rozhovor, který přesně reprodukuje slova, která osoba, s níž byl rozhovor veden, pronesla, a to i přesto, že takovýto článek je objektivně způsobilý ke vzniku nepříznivého následku v podobě ublížení na cti či důstojnosti. Lze se domnívat, že pokud tato osoba v rámci rozhovoru dobrovolně poskytla určité informace i přesto, že jde například o informace choulostivé či dobrému jménu neprospívající, je také srozuměna s tím, že dojde k publikaci takovýchto informací. Pokud by ovšem došlo k poskytnutí informace tzv. off the record nebo-li mimo zaznamenávaný rozhovor, v takovém případě, by nárok na ochranu osobnosti mohl být namístě. Přitom je nutné rozlišovat, kým byla tato informace sdělována, a pokud by šlo například o osobu veřejně činnou, tak zde by mohlo dojít k převážení veřejného zájmu na informace před subjektivním právem na ochranu osobnosti. K tomu je ovšem nutné ještě uvést, jak by se posuzovala odpovědnost vydavatele, který např. ve svém deníku uvede citaci třetí osoby. K odpovědnosti vydavatele za převzaté sdělení, se vyjadřoval ve svém nálezu Ústavní soud, ve kterém uvedl, že „*se neztotožňuje s názorem, že je vyloučena vždy odpovědnost vydavatele*

---

⁴⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2003, sp. zn. 30 Cdo 73/2003

*v případě, že zpráva obsahuje citaci třetí osoby.*⁴⁸ Z nálezu Ústavního soudu bychom mohli dále vyčíst, že je nezbytné, aby příslušné soudy rozhodovaly každý případ individuálně, zkoumaly, zda jsou taková sdělení přiměřená či oprávněná a zabývaly se také tím, od koho takového sdělení bylo přijato. Zda jde například o oficiální zprávu zpravodajských agentur, ať už domácích či zahraničních, nebo jde o projev veřejného činitele, státního orgánu nebo o projev „neznámé“ třetí osoby.

V závěru této podkapitoly bych se už jen krátce zmínila o přičitatelnosti výroku představitele určité organizace právě této organizaci. Nejvíce rozhodnutí na dané téma souvisí s výroky představitelů politických stran. Dle ustálené judikatury se výrok, kterým například předseda strany projeví svůj osobní názor a tento názor je objektivně způsobilý ke vzniku nemajetkové újmy, nepřičítá politické straně i přesto, že se můžeme domnívat, že takovýto názor sdílí například většina členů konkrétní strany, ledaže by takový názor byl přijat oprávněným orgánem politické strany.

5.3 Žaloba negatorní

Podmínky pro uplatnění nároku na zdržení se zásahu byly popsány v kapitole 4. bodě 2. Z uvedeného tedy vyplývá, že se dotčená osoba může domáhat od upuštění zásahu do osobnostních práv pouze za předpokladu, že tento trvá nebo stále hrozí. Žaloba, která bude k příslušnému soudu podána, musí ve svém petitu obsahovat přesně a konkrétně formulovaný zásah, jehož se má strana žalovaná zdržet. Soud, který je příslušný k projednání věci, musí sám dbát o to, aby z podání, které mu bylo doručeno, jasně vyplývalo, o jakém nároku má přesně rozhodovat. Z přesnosti žalobního petitu a později z přesnosti resp. určitosti výroku soudu plynou dvě zásady: za prvé se jedná o zásadu litispendence, tzn., že v dané věci nemůže probíhat další řízení o stejném nároku a za druhé z výše uvedeného plyne překážka věci pravomocně rozsouzené (*res iudicata*). V případě, že soud dojde k závěru, že bylo skutečně zasaženo do osobnostních práv a tento zásah nadále trvá nebo hrozí jeho opakování, musí soud přesně uvést, čeho se má strana žalovaná zdržet. Pokud dojde k soudu podání, které je v části týkající se

---

⁴⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2004, sp. zn. III. ÚS 73/02

nároku žalobce nepřesné, vyzve soud resp. předseda senátu dle § 43/1 OSŘ usnesením účastníka, aby byl jeho návrh doplněn. K takovému doplnění určí předseda senátu lhůtu a též ho poučí o tom, jaké doplnění je třeba provést.

V souvislosti s doplněním návrhu bych se ráda zmínila o koncentraci řízení. Soud rozhoduje na základě zjištěného skutkového stavu, který je závislý na skutkovém tvrzení účastníků řízení a předložených důkazech. Ovšem v rámci koncentrace řízení je také nutné jak břemeno tvrzení, tak břemeno důkazní nést do určité zákonem stanovené doby, jejíž hranici tvoří skončení přípravného jednání, a pokud se přípravné jednání nekonalo, tak skončení prvního jednání ve věci samé, jak je uvedeno v § 118b/1 OSŘ. Zmíněné ustanovení také hovoří o tom, že účastníci mohou uvést rozhodné skutečnosti a označit důkazy též do uplynutí lhůty, která jim byla soudem poskytnuta k doplnění skutečností, které jsou pro projednávanou věc významné. Zákonná koncentrace neplatí absolutně, a proto také v § 118b/1 OSŘ hovoří zákon o výjimkách, které umožňují soudu přihlídnout i k později uvedeným skutečnostem i k později označeným důkazům. O výjimku půjde tehdy, pokud jde o skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být zpochybněna důvěryhodnost provedených důkazních prostředků nebo které nastaly po přípravném jednání, a nebylo-li provedeno, po prvním jednání a které nemohl účastník bez své viny včas uvést nebo které účastníci uvedli poté, co byl některý z nich vyzván k doplnění dle § 118a odst. 1 – 3 OSŘ.

Vyhoví-li soud v žalobě uvedenému nároku na zdržení se zásahu do osobnostních práv, vysloví ve výroku rozhodnutí, kterého konkrétního jednání se má žalovaná osoba zdržet. Pokud se žalovaná strana nezdrží jednání, které je uvedeno v pravomocném rozsudku soudu, může oprávněná osoba na základě tohoto pravomocného rozhodnutí vést exekuci na vymožení si splnění povinnosti ve výroku uvedené. Exekuce by v tomto případě byla vedena dle § 351/1, ve kterém je stanoveno, že pokud povinný nesplní povinnost stanovenou soudem, bude mu uložena pokuta až do výše 100.000,- Kč. Jak je také dále uvedeno: *„Nesplní-li povinný ani poté vykovávané rozhodnutí, ukládá mu soud na návrh oprávněného další přiměřené pokuty, dokud výkon rozhodnutí nebude zastaven.“* Z výše uvedeného plyne, že dotčená osoba se může prostřednictvím této žaloby dožadovat upuštění od zásahu do svých osobnostních práv, ale není možné

zároveň požadovat po původci tohoto zásahu, aby současně provedl určité pozitivní jednání, které by napříště zamezilo dalšímu neoprávněnému zásahu do osobnostních práv dotčené osoby.

5.4 Žaloba odstraňovací

Obdobně jako je tomu v žalobě negatorní směřuje i tato žaloba proti neoprávněnému zásahu do osobnostních práv dotčené osoby. Ovšem na rozdíl od žaloby negatorní se zde žalobce domáhá, aby původce neoprávněného zásahu již konkrétně konal, nikoliv aby se určitého jednání zdržel, a odstranil tím následek, který svým dřívějším neoprávněným jednáním způsobil. V žalobním návrhu tedy žalobce uvede, jakým způsobem má být následek odstraněn, přičemž tento způsob odstranění se musí jevit jako účinný a vůči zásahu přiměřený. Jak již bylo v kapitole 4. uvedeno, nezbytnou podmínkou je, aby následek stále trval, v opačném případě, by se odstraňovací žaloba jevila jako bezpředmětná. Cílem této žaloby je obnova původního stavu, který zde byl před zásahem do osobnostních práv. V žalobě tedy může žalobce žádat, aby původce neoprávněného zásahu odstranil například fotografii či nahrávku, kterou bylo do osobnostních práv zasaženo, ale také může žádat, aby původce zásahu uveřejnil prostřednictvím sdělovacích prostředků omluvu ve znění předloženém žalobcem nebo aby veřejně odvolal svá tvrzení, která zasáhla do žalobcových osobnostních práv. Rozhodnutím, které souvisí s právě popsanou problematikou, je usnesení Nejvyššího soudu⁴⁹ ve věci týkající se uložené povinnosti žalovanému, spočívající v zaslání omluvného dopisu žalobci, jehož text je součástí výroku daného rozhodnutí. Žalovaný nepokládal za svou povinnost osobně sepsat a zaslat omluvný dopis, jak bylo v rozhodnutí uvedeno a to z toho důvodu, že jeho vůle byla nahrazená ve výroku rozhodnutí dle § 161/3 OSŘ. Nejvyšší soud na tento argument reagoval tak, že pokud je v rozhodnutí uložena žalovanému povinnost včetně konkrétní formy splnění, nenahrazuje toto rozhodnutí vůli žalovaného. Z uvedeného vyplývá, že je zde možnost pozdějšího výkonu rozhodnutí, pokud

---

⁴⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 20 Cdo 498/2004

nebude řádně a v určené lhůtě splněno, dle § 351/1 OSŘ. Obecně se však v rámci odstraňovací žaloby použije výkon rozhodnutí dle § 350 OSŘ.

5.5 Žaloba satisfakční

Žalobu satisfakční nebo také žalobu na přiměřené zadostiučinění lze podat v případě, že dotčené osobě vznikla nemajetková újma na osobnostních právech. V návrhu, resp. v petitu satisfakční žaloby, musí dotčená osoba uvést, jakého zadostiučinění se domáhá, zda požaduje zadostiučinění morální, kde je také nutné přesně stanovit, v jaké formě by mělo být provedeno, nebo zda se domáhá zadostiučinění relativního, kde je zase naopak nutné přesně uvést výši částky, které se dotčená osoba domáhá. V obou případech bude soud zkoumat nejen to, zda skutečně došlo k zásahu do osobnostních práv, ale pokud dojde k závěru, že bylo do těchto práv zasaženo, musí také posoudit, zda požadované zadostiučinění je přiměřené k zásahu, resp. k následku, který byl tímto zásahem způsoben. Pokud však požadované zadostiučinění není přiměřené, soud žalobu zamítne. Přiměřenost musí soud posuzovat vždy objektivně s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu. Soud při svém hodnocení bude muset zohlednit jak celkovou povahu, tak i jednotlivé okolnosti konkrétní kauzy, jako je například intenzita a způsob neoprávněného zásahu, dále přihlédně k charakteru zasažené hodnoty osobnosti včetně rozsahu zásahu, přihlédně též k postižení dotčené osoby ve společnosti a k ohlasu, který mohla nemajetková újma vyvolat v okolí této osoby apod. Při posuzování důvodnosti nároku na přiměřené zadostiučinění je důležité, aby soud posuzoval jednotlivé případy objektivně, tzn., aby přihlížel nejen k okolnostem, za kterých mělo dojít k zásahu do osobnostních práv, ale také k osobě žalující. Není neobvyklé, že to, co by jedna osoba mohla považovat za pouhý projev myšlený v žertu, může se jinému zdát jako nepřiměřený a pocítovat ho jako zásah do svých práv. Je tedy na místě, aby soud posuzoval adekvátnost reakce žalobce s reakcí osoby, která by se nacházela v obdobném postavení jako osoba žalující. *„Jen na základě takto chápaného objektivního kritéria, lze vyloučit, aby se pro hodnocení, zda došlo či nedošlo k naplnění podmínky neoprávněného*

*zásahu, staly rozhodujícími subjektivní pocity samotné postižené osoby.*⁵⁰ Pokud se žalobce v návrhu domáhá reálného zadostiučinění, musí požadovanou částku uvést a tato výše požadovaného zadostiučinění tvoří nejvyšší možnou částku, kterou může soud přiznat. Je ovšem zřejmé, že soud vzhledem k charakteru zásahu může částku, která je žalobcem požadována snížit a to dle svého uvážení, které však musí být náležitě odůvodněno.

Za odčinění nemajetkové újmy v penězích je považováno samotné zaplacení přiznané částky, ale pokud jde o satisfakci morální, praxe rozeznává několik způsobů, jak může být vykonána. Asi za nejčastější formu morálního zadostiučinění lze považovat omluvu, ať již například uveřejněnou ve sdělovacích prostředcích, tisku či pronesenou na místě a v přítomnosti osob, kde byl původně učiněn projev, jímž bylo neoprávněně zasaženo do osobnostních práv. Za morální satisfakci může být také považováno již samotné rozhodnutí soudu, v jehož výrokové části je konstatováno, že došlo k neoprávněnému zásahu do všeobecného osobnostního práva žalobce. Obdobně, jako tomu bylo u žaloby negatorní, se vymáhání pravomocně přiznaného morálního zadostiučinění bude řídit § 351 OSŘ.

---

⁵⁰ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 188, ISBN 80-7201-484-6

6 Rozhodovací soudní praxe k ochraně vybraných hodnot osobnostního práva

Jak již bylo v této diplomové práci několikrát řečeno, rozhodovací praxe soudu v rámci osobnostního práva, hraje velmi důležitou roli. Většina výše sepsaných kapitol, resp. jejich obsah, byl vytvářen právě s pomocí jednotlivých rozhodnutí soudů, jelikož jedině tak lze získat ucelený pohled na jednotlivé části, které poté tvoří ochranu osobnosti jako celek. V této kapitole bych se ráda věnovala ochraně vybraných atributů ochrany osobnosti z pohledu soudní praxe, kterým nebyl dán dostatečný prostor v předcházejících kapitolách.

6.1 Ochrana cti a důstojnosti

Oba tyto pojmy jsou si velmi blízké a není pochyb o tom, že pokud dojde k zásahu do důstojnosti člověka, utrpí tím zároveň ve většině případů i jeho čest. Důstojnost je hodnota osobnosti člověka, kterou mají všichni lidé stejnou, ostatně jak je také uvedeno v Čl. 1 LZPS, kde je stanoveno, že lidé jsou si rovni v důstojnosti i v právech. K této rovnosti se vyjádřil NS ve svém rozsudku, který se mimo jiné také týkal žaloby na přiměřené morální zadostiučinění navrhovatelky, která ve svém návrhu požadovala omluvu od psychiatrické léčebny v Bohnicích za nedůstojné zacházení s její dcerou, která trpěla středně těžkou mentální retardací. NS ve svém rozhodnutí konstatoval, že *„lidská důstojnost je tedy pro všechny fyzické osoby stejná bez ohledu na společenský status a je tedy chráněna před zásahy, jež by vedly ke snížení lidské důstojnosti, tak aby bylo s člověkem zacházeno jako s předmětem, což konstatoval i nález Ústavního soudu č. IV. ÚS 412/04 ze dne 7. 12. 2005. Proto není možné, aby byla lidská důstojnost u hendikepovaného člověka na jiné úrovni než u člověka zdravého.“*⁵¹ Pokud bychom ale hovořili o cti, tak zde již rozdíl mezi jednotlivci jistě najdeme. Dalo by se zjednodušeně říci, že s důstojností se rodíme, avšak čest v průběhu života získáváme.

---

⁵¹ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3223/2011, ze dne 14. 5. 2013

K zásahu do cti či důstojnosti (dále jen „cti“), může dojít i v rozhovoru mezi dvěma lidmi, kdy jeden bude subjektivně pociťovat projev druhého jako vůči své osobě dehonestující, ale ochrana prostřednictvím práva, resp. práva na ochranu osobnosti, nebude na místě. Podstatné je, zda v důsledku například projevu jedné osoby, došlo ke snížení vážnosti dotčené osoby v jejím okolí, tzn. ve sféře osobní či ve sféře profesionální nebo dokonce ve sféře občanské, jinak řečeno, rozhodujícím prvkem zde není hledisko subjektivní, nýbrž hledisko objektivní. Nejčastějším zásahem do cti bude zveřejnění nepravdivých informací, které mají difamační charakter a jsou šířeny zcela záměrně. Problém nastává ve chvíli, kdy jsou šířené informace pravdivé, ale přesto difamační. Zde je rozhodující, zda informace zasahují do intimní sféry dotčené osoby. Pokud by tomu tak bylo, nejednalo by se o vyloučení neoprávněnosti takového zásahu, jelikož, jak uvádí prof. Knap ve své učebnici, tzv. „*důkaz pravdy je zpravidla vyloučen, jde-li o skutečnosti soukromého života.*“⁵² Krajský soud v Praze rozhodoval o návrhu žalobkyně, která se prostřednictvím negatorní žaloby domáhala toho, aby se žalovaný zdržel tvrzení, že se jedná o známou chebskou prostitutku. Krajský soud v části odůvodnění uvedl: „*Nespornou skutečností je, že k zásahu skutečně došlo. Rovněž nebylo nijak zpochybněno, že informace, že se někdo živí jako prostitutka, je způsobilá ohrozit jeho čest a důstojnost. Tento soud zastává názor, že taková informace sama o sobě nepatří do intimní sféry občana, což by možnost důkazu pravdy informace úplně vylučovalo. Jde o typický případ, kdy se občan o své vlastní vůli svého soukromí vzdá, protože provozuje sexuální chování způsobem veřejným.*“⁵³

K zásahu do cti může dojít též na základě kritiky či hodnotícího úsudku. Na rozdíl od předchozích případů, jde vždy o projev, který má subjektivní charakter a jako takový ho nelze objektivně ověřit, tzn., že důkaz pravdy zde nepřichází v úvahu. Jak to ostatně ve svém rozsudku v případě Lingens proti Rakousku vyjádřil Evropský soud pro lidská práva, kdy uvedl, že soud musí řádně rozlišovat fakta od hodnotících úsudků, kdy pravdivost faktů je možno dokázat, avšak hodnotících úsudků nikoliv, jelikož důkaz pravdy je zde vyloučen. Pokud

---

⁵² Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 318, ISBN 80-7201-484-6

⁵³ Rozsudek Krajského soudu v Praze sp. zn. 36C 30/2003, ze dne 23. 6. 2003

by v takovém případě byl vyžadován důkaz pravdy, šlo by o útok na svobodu projevu, která je zaručena v Čl. 10 Úmluvy.⁵⁴ Právo svobody projevu je také zaručeno v Čl. 17 LZPS, tzn., že regulace tohoto základního práva spočívající v jeho nadměrném omezování by bylo protiústavní, ale na druhé straně, nelze svobodu projevu chápat jako absolutně neomezenou a je nutné pamatovat též na osoby, které mohou být tímto projevem resp. kritikou zasaženi. Z tohoto důvodu praxe i teorie rozeznává kritiku věcnou a nevěcnou a zároveň kritiku přiměřenou (oprávněnou) a kritikou nepřiměřenou. Ostatně jak uvedl Nejvyšší soud „*přípustná kritika předpokládá, že při ní nejsou překročeny meze věcné a konkrétní kritiky a dále, že je přiměřená co do obsahu i formy. Podstatné je, že tato kritika nevybočuje z mezí nutných k dosažení sledovaného a zároveň společensky uznávaného účelu.*“⁵⁵ Nejvyšší soud ve zmíněném rozsudku také přiblížil pojem věcné kritiky, kdy uvedl, že „*o věcnou kritiku jde tehdy, jestliže vychází z pravdivých výchozích podkladů. Současně však z těchto výchozích podkladů takováto kritika musí logicky vyvozovat odpovídající hodnotící úsudky.*“

O zásah do cti člověka nepůjde, resp. se bude jednat o vyloučení neoprávněného zásahu do cti, pokud půjde o ochranu subjektivních či oprávněných zájmů v soudním nebo správním řízení, pokud půjde o tvrzení difamujících skutečností v mezích nutné obrany nebo v podaném trestním oznámení apod.⁵⁶ Uvedené ovšem nelze chápat absolutně, jelikož i v těchto případech jsou stanoveny meze, jejichž překročením již půjde o neoprávněný zásah do osobnostních práv dotčené osoby. Tak to také vyjádřil ve svém rozhodnutí Vrchní soud v Olomouci, když uvedl, že „*protiprávnost zásahu do osobnostních práv fyzické osoby není dána, pokud původce zásahu plní jemu zákonem stanovenou povinnost či využívá zákonného oprávnění. Vybočením z plnění zákonných povinností a z využití zákonné oprávnění při účastnické*

---

⁵⁴ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Lingens proti Rakousku ze dne 8. 7. 1986, č. stížnosti: 9815/82

⁵⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1872/2004 ze dne 30. 6. 2005

⁵⁶ Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva. 4. vydání. Praha: Linde Praha, a. s., 2004, str. 319, ISBN 80-7201-484-6

*výpovědi či výpovědi svědka je jakékoliv počínání, které přes řádné poučení vůbec nesouvisí s předmětem výslechu a celkovým řízením.*⁵⁷

6.2 K právu na ochranu soukromí

Právo na soukromí bychom zařadili mezi základní lidská práva. Toto právo je uvedeno jak v Čl. 7 LZPS, tak též v Čl. 8 Úmluvy, která hovoří o tom, že každý má právo na respektování svého soukromí a rodinného života. Soukromí je tedy nutno vykládat extenzivně, jak se ostatně vyjádřil i Ústavní soud ve svém nálezu: *„Respektování soukromého života musí zahrnovat do určité míry právo na vytváření a rozvíjení vztahů s dalšími lidskými bytostmi, přičemž součástí je též rodinný život zahrnující i vztahy mezi blízkými příbuznými, kdy součástí rodinného života jsou nejen sociální a morální vztahy, ale také zájmy materiální povahy.*⁵⁸ Většina rozhodnutí, včetně právní teorie, považuje soukromí fyzické osoby jako jakési dispoziční právo, které spočívá v možnosti rozhodování o tom, jaké skutečnosti ze svého soukromí osoba zveřejní, a v možnosti bránit se proti neoprávněnému zveřejnění takovýchto skutečností. Jak jsem již výše uvedla, zveřejněním informací, které náleží do soukromí dotčené osoby, dochází vždy k zásahu do osobnostních práv, a to bez ohledu na fakt, že se jedná o informace pravdivé.

K nejčastějším zásahům do práva na soukromí dochází prostřednictvím sdělovacích prostředků, ať již tištěných, rozhlasových či televizních. V těchto případech má soud většinou nelehkou úlohu, která spočívá ve zvážení práva na informace a práva na ochranu osobnosti. V kauze, kterou řešil Nejvyšší soud, ve které se žalobci domáhali omluvy včetně na titulní straně uveřejnění informace, že se nejedná o homosexuály, se Nejvyšší soud vypořádal s výše zmíněným problémem následovně: *„Jakkoliv tisk nesmí překročit určité meze, zejména ve vztahu k pověsti a právům jiných osob a potřebě nezveřejňovat důvěrné informace, jeho povinností je rozšiřovat informace a myšlenky, jejichž rozšiřování je ve veřejném zájmu. Je nepochybné, že dotčený článek zacílený na pátrání po kvalitě intimního soukromí žalobců do takto vymezené kategorie plnění úloh*

---

⁵⁷ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 Co 176/2005, ze dne 4. 1. 2006

⁵⁸ Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 517/99, ze dne 1. 3. 2000

*sdělovacích prostředků nespadá.*⁵⁹ Nejvyšší soud se dále musel vypořádat s argumentem, že týdeník jednal na základě zpravodajské licence a že se jedná o osoby veřejně známé, tudíž ochrana jejich osobnostních práv je alespoň v rámci informování veřejnosti nižší, než u jiných soukromých osob. Nejvyšší soud však uvedl, že v občanském zákoníku nenalezneme zákonnou licenci, jež by se týkala uvádění informací ze soukromého života. Co se týče zveřejňování informací ze soukromého života tzv. veřejně známých osob, tak zde soud uvedl možnou výjimku *„avšak jen potud, pokud je uvádění takových skutečností na veřejnosti v přímé souvislosti s činností této fyzické osoby ve veřejném životě – konkrétně mají-li význam pro hodnocení schopnosti a způsobilosti vykonávat veřejnou činnost“*.

Stále více přibývá žalob proti neoprávněnému zásahu do soukromí osob v souvislosti s využitím odposlouchávacích zařízení, obzvlášť pokud jde odposlechy získávané státními orgány. Pokud státní orgán přistoupí k použití odposlouchávacích zařízení, musí vždy postupovat podle zákonných podmínek, k čemuž se vyjádřil i Evropský soud pro lidská práva v případě Halford proti Spojenému království⁶⁰, kdy došlo k neoprávněnému odposlouchávání služebního telefonu policistky Halfordové, a to přímo ze strany policie. Halfordová se bránila žalobou na ochranu osobnosti s tvrzením, že o odposlouchávání služebního telefonu neměla tušení a že se jedná o nezákonný zásah do jejích osobnostních práv. Evropský soud pro lidská práva ve svém rozhodnutí uvedl, že telefonické rozhovory, které stěžovatelka ze služebního telefonu uskutečnila, spadají pod pojem soukromí život, a tak se na něj vztahuje Čl. 8 Úmluvy. Dále uvedl, že vnitrostátní orgány musí poskytovat ochranu jednotlivcům proti svévolnému zasahování do práv podle Čl. 8 Úmluvy při odposlouchávání státními orgány. Vnitrostátní zákon musí dostatečně jasně stanovit, za jakých podmínek je možné získávání utajovaného odposlechu.⁶¹

---

⁵⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3063/2009, ze dne 23. 6. 2011

⁶⁰ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Halford proti Spojenému království ze dne 25. 6. 1997, č. stížnosti: 20605/92

K často řešeným otázkám v souvislosti s odposloucháváním osob, dochází v případech, kdy je použit odposlech k prokázání pravdivosti tvrzení, který pak má být použit jako důkaz před soudem v občanskoprávním řízení. K této problematice se vyjadřoval Nejvyšší soud v kauze, jež se týkala okamžité výpovědi zaměstnanci za hrubé porušení pracovní kázně, kde měl jako důkaz posloužit přepis diktafonového záznamu, jenž měl být pořízen na podporu tvrzení, že okamžité zrušení pracovního poměru bylo oprávněné. Tento záznam byl však pořízen bez vědomí účastníků, k čemuž Nejvyšší soud dodal: „*Navrhne-li účastník občanského soudního řízení k prokázání svých tvrzení důkaz, který byl pořízen nebo účastníkem opatřen v rozporu s obecně závaznými právními předpisy a jehož pořízením nebo opatřením došlo k porušení práv jiné fyzické osoby nebo právnické osoby, soud takový důkaz jako nepřípustný neprovede.*“⁶² Z uvedeného, jak sám Nejvyšší soud konstatoval, vyplývá, že nelze jako důkaz použít záznam hovoru, jenž byl pořízen bez vědomí osob, který hovor vedly. V této souvislosti je zajímavé další rozhodnutí Nejvyššího soudu, kdy naopak jako důkaz, kterým byla opět nahrávka hovoru, byl v občanskoprávním řízení povolen a nešlo tak o zásah do osobnostních práv člověka. Argument, který soud použil, byl následující: „*Občanský zákoník poskytuje ochranu jen těm projevům fyzických osob, jež mají osobní povahu. Osobní povahu proto- jak z logiky věci plyne – zpravidla nemají projevy, ke kterým dochází při výkonu povolání, při obchodní či veřejné činnosti.*“⁶³ Z rozsudku dále vyplývá, že posuzovaný důkaz byl pořízen při jednání společníků obchodní společnosti o problémech dané obchodní společnosti a proto soud nemohl zaznamenaný hovor považovat za projev osobní povahy. Na základě těchto skutečností došel soud k závěru, že zmíněný záznam, z hlediska způsobu pořízení, není jako důkaz nepřípustný.

Na závěr této kapitoly bych se ráda zmínila o zajímavosti, která souvisí s uveřejňováním titulku, ať už u knih či filmu, ve kterém je uvedeno, že příběh je smyšlený a podobnost v knize či filmu se skutečně žijícími osobami je čistě náhodná. Tato věta se zdá být jakýmsi pomocníkem k zbavení se případné

---

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1009/98, ze dne 21. 10. 1998

⁶³ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 64/2004, ze dne 11. 5. 2005

odpovědnosti za zásah do osobnostních práv. Pokud by byl příběh, popisující soukromí život určitých osob, vylíčen způsobem, který by vyvolal ve veřejnosti přesvědčení, že jde o skutečně žijící osoby, přičemž by zde byla místní i časová souvislost, která by toto přesvědčení utvrzovala, můžeme hovořit o neoprávněném zásahu do soukromí dotčených osob. Vzhledem k objektivní odpovědnosti by argument tvůrce díla, že o podobnosti neměl tušení a sám uvedl, že podobnost je čistě náhodná, neuspěl. Obecně je pro oprávněné zveřejňování soukromí osob, jež má být umělecky ztvárněno, nutné získání svolení. Toto svolení může být úplatné či bezúplatné a je nutné ho vždy vykládat restriktivně, tzn., že takto získané svolení ke zveřejnění soukromí osob, nesmí být využito v rozporu s oprávněnými zájmy těchto osob.

7 Ochrana osobnosti v médiích

Podíváme-li se na judikaturu soudů, týkající se rozhodování v oblasti ochrany osobnosti, nalezneme zde velké množství žalob podávaných na různá tištěná, televizní či rozhlasová média. Nejčastějším důvodem podání žaloby je uvádění nepravdivých či dehonestujících informací a stále častějším důvodem je neoprávněné informování o soukromém životě (intimní sféře) dotčené osoby. Příčiny těchto žalob spočívají dle mého názoru v první řadě v právu na informace a zákonné zpravodajské licenci, kterou mají média jako štít proti případným žalobám a v druhé řadě jde o touhu po zisku, především u bulvárních plátků či bulvárních pořadů. Řešení konkrétních kauz není jednoduchou záležitostí a v mnohých případech, kdy se nám intuitivně může zdát, že jisté etické hranice již byly překročeny, tak přesto bude dána přednost svobodě slova a právu na informace před právem na ochranu osobnosti. Evropský soud pro lidská práva označil média ve svém často citovaném rozhodnutí *Bergens Tidende* proti Norsku, za hlídací psy demokracie.⁶⁴ Ve svém rozsudku dále uvádí, že svoboda slova patří k základům demokracie a k základní podmínce pro vývoj jedince a jeho seberealizaci. Vedle informací neškodných a příznivých přinášejí média i informace šokující a znepokojující. Pokud má dojít k omezení těchto práv, musí být vždy přesně stanoveno za jakých podmínek.

7.1 Ochrana osobnosti versus svoboda projevu a právo na informace

Jak již bylo výše uvedeno, právo na svobodu projevu a právo na informace, patří mezi základní lidská práva a svobody. V žádném zákoně nenajdeme hranici mezi právem na svobodu projevu a právem na ochranu svých osobnostních práv. Nelze tedy jinak, než souhlasit s Ústavním soudem, který uvedl, že jedině rozhodovací činnost obecných soudů nakonec rozhodne, jakému právu v jednotlivých situacích bude dána přednost. Přitom je nutné posuzovat každý případ zvlášť, s přihlédnutím k okolnostem, za kterých došlo k zásahu do osobnostních práv fyzické osoby.⁶⁵ Nelze zpochybnit důležitou úlohu, kterou

---

⁶⁴ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Bergens Tidende* proti Norsku, ze dne 2. 5. 2000, č. stížnosti 26132/95

⁶⁵ Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 154/97, ze dne 9. 2. 1998

média představují, ale také je nutné si uvědomit s jakou rychlostí se dnes informace šíří, jak kdysi uvedl Winston Churchill: „*Lež oběhne zeměkouli dřív, než si pravda stačí natáhnout kalhoty.*“ Není tedy v moci jednotlivce, aby se proti nepravdivým či zkreslujícím informacím bránil sám, proto je důležité, aby zde fungovala i veřejná moc, která v případech, kdy již poskytování informací či kritika přesáhne určitou mez, která již není kryta svobodou slova či právem na informace, na žádost resp. na návrh dotčené osoby zasáhne. Prostřednictvím jakých prostředků, se může dotčená osoba bránit, bylo pojednáno v kapitole 4. a 5. této diplomové práce. Jak také uvedl JUDr. Roland Němec ve svém článku v Bulletinu advokacie⁶⁶ citaci soudce Nejvyššího soudu USA Olivera Wendella Holmese: „*Ani nejpřísnější ochrana svobody slova by neměla chránit osobu, která v divadle falešně volá hoří a způsobí tak paniku.*“

V rámci zpravodajství, kam bychom jistě nezařadili zpravodajství bulvární, je důležité, aby zpráva, která je podávána, byla ve veřejném zájmu. Ostatně to je také důvod existence zpravodajství, tzn. informovat společnost o věcech veřejných, popř. o věcech s věcmi veřejnými související. Tyto informace pak slouží k rozvoji společnosti, k vytváření si obrazu např. o současné politické situaci, o situaci v zahraničí apod. V této souvislosti bych opět odkázala na rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva v případě Bergens Tidende proti Norsku, kde hlavní úloha médií byla popsána. Ovšem nejedná se pouze o zpravodajství, které přináší informace, ale též o zpravodajství kritické, tzn., zpravodajství, které je zaměřeno též na kritiku osob, událostí apod. To také vyjádřil Evropský soud pro lidská práva v případě Oberschlick proti Rakousku,⁶⁷ kdy novinář Oberschlick ve svém článku označil politika Haidera za trotha. Ten proti tomuto označení podal žalobu, které bylo ve všech vnitrostátních stupních soudní soustavy vyhověno. Novinář tedy podal stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva, ve které uvedl, že ze strany rakouských soudních orgánů bylo zasaženo do jeho práva na svobodu projevu. Soud se k věci vyjádřil tak, že daný výraz mohl být považován za urážlivý, avšak tento názor za okolností daného

---

⁶⁶ NĚMEC, R. Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona. Bulletin advokacie. 22. 6. 2012, č. 6, s. 32, ISSN 1210-6348

⁶⁷ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Oberschlick proti Rakousku, ze dne 1. 7. 1997, č. stížnosti 20834/92

případu a vzhledem k projevům názorů politika Haidera, představuje žaloba nepřiměřený zásah do výkonu svobody slova novináře. Soud se dále přesně uvedl, že „*hranice přípustné kritiky, jsou širší ve vztahu k politikovi než ve vztahu k soukromé osobě. Politik se nevyhnutelně a vědomě vystavuje pozorné kontrole svých činů a gest jak ze strany novinářů, tak všech občanů, a musí projevit větší toleranci, především pak tehdy, když se sám pouští do veřejných prohlášení, která mohou být terčem kritiky.*“ Pokud jde o informování o soukromém životě politika, tak zde jsou též stanoveny benevolentnější hranice, jak ostatně vyplývá i z odůvodnění rozhodnutí Nejvyššího soudu,⁶⁸ kde je uvedeno, že benevolentnější přístup k posuzování zásahu do osobnostních práv veřejné osoby (v tomto případě politika), jsou dány z toho důvodu, že jsou na něj kladeny náročnější požadavky. Společnost má právo být informována i o soukromém životě politika kvůli možnosti posouzení nejen jeho odborných, ale také morálních kvalit, které jsou důležité při výkonu veřejných funkcí. Benevolentnější ochrana se ovšem netýká případů, kdy údaje o dotčené osobě jsou nepravdivé. V právní větě výše zmíněného rozhodnutí Nejvyšší soud uvedl: „*Oprávněnou kritikou veřejně činné osoby není uvádění nepravdivých údajů o této osobě nebo hodnotících soudů z těchto údajů vycházejících.*“

V případě bulvárních plátků či pořadů je hranice mezi neoprávněným zásahem do osobnostních práv fyzické osoby a právem na poskytování informací těžko definovatelná. Primárním zájmem bulváru je především dosažení zisku a informační hodnota jeho zpráv je prakticky nulová. Společnost v tomto případě má zájem především na šokujících informacích tzv. „drbů“, skandálů a zpráv ze zákulisí, jež poodhalí soukromí život veřejně známých osob. Počet prodaných výtisků bulvárních plátků se pravidelně umísťuje na předních příčkách statistik, obdobně jako sledovanost bulvárních pořadů. Prodejce má tedy velkou motivaci k získávání skandálních a soukromých informací, které bezesporu zasahují do osobnostních práv fyzické osoby. Nutno dodat, že obdobně jako politici, tak též tzv. celebrity musí snášet pozornost a kritiku ze strany médií a společnosti ve větší míře než osoby soukromé. Není výjimkou, že veřejně známé osobnosti

---

⁶⁸ Usnesení Nejvyššího soud sp. zn. 30 Cdo 1174/2007, ze dne 29. 11. 2007

dobrovolně podhalí své soukromí obzvlášť k získání větší publicity, přičemž takovéto chování musí poté soud zahrnout do svého rozhodnutí o neoprávněném zásahu do osobnostních práv, tzn., do jaké míry sama zmíněná osoba zavdala příčinu k zásahu do jejího soukromého života a do jaké míry k tomu sama dobrovolně napomáhala.

7.2 Ochrana osobnosti v zákonech týkajících se činnosti médií

Pramenem práva, který se vztahuje na vydávání periodického tisku, je tiskový zákon⁶⁹ (dále jen „TiZ“). Tento zákon upravuje práva a povinnosti vydavatelů periodického tisku, který je vydáván na území České republiky. Pro oblast ochrany osobnosti je důležité zmínit obzvlášť § 10/1 TiZ, který obsahuje právo na odpověď, a to za předpokladu, že bylo v periodickém tisku uveřejněno tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti, soukromí, jména či dobré pověsti fyzické osoby, kdy tato dotčená osoba má právo požadovat na vydavateli uveřejnění odpovědi. Dále je uvedeno, že vydavatel periodického tisku má povinnost na žádost dotčené osoby odpověď uveřejnit. V § 10/2 je upraven obsah této odpovědi, kdy je jasně stanoveno, že odpověď se musí omezit na skutková tvrzení, jejichž prostřednictvím, se uveřejněné tvrzení, kterým bylo zasaženo do osobnostních práv dotčené osoby, uvádí na pravou míru nebo doplňuje či upřesňuje. V § 10/3 je uvedeno, že „osoba, na jejíž žádost byla vydavatelem uveřejněna odpověď podle tohoto zákona, nemůže požadovat uveřejnění další odpovědi na tuto odpověď.“ TiZ obsahuje také posmrtnou ochranu osob, do jejichž osobnostních práv bylo zasaženo, a proto umožňuje využití práva na odpověď též manželu, dětem, a není-li jich, tak rodičům zesnulé osoby. Dle § 8a/3 věty první trestního řádu, poskytují orgány činné v trestním řízení informace o své činnosti veřejným sdělovacím prostředkům; podání těchto informací mohou za stanovených podmínek odepřít. Pokud ovšem již došlo k informování veřejnosti o trestním řízení vedené proti fyzické osobě, má tato osoba dle § 11/1 TiZ právo na dodatečné sdělení o konečném výsledku takového řízení, pokud nebylo ukončeno pravomocným rozhodnutím. Toto právo opět po smrti fyzické osoby

---

⁶⁹ Zákon č. 46/2000 Sb., tiskový zákon, ve znění pozdějších předpisů

přechází na manžela nebo děti, a pokud jich není, tak na rodiče zesnulé osoby. Žádost o uveřejnění odpovědi nebo dodatečného sdělení musí být doručena nejpozději do 30 dnů ode dne uveřejnění napadeného sdělení, jak je uvedeno v § 12/4 TiZ a vydavatel je povinen požadované uveřejnit do 8 dnů od doručení žádosti, jak je uvedeno v § 13/2 TiZ.

Zákonem, který se vztahuje na televizní a rozhlasové vysílání a zároveň upravuje práva a povinnosti s tímto vysíláním spojených je zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání⁷⁰ (dále jen „ZRTV“). V tomto zákoně obdobně jako v TiZ je opět uvedeno právo na odpověď a též právo na dodatečné sdělení ve výše zmíněných lhůtách.

„Institut práva na odpověď jak podle TiZ či ZRTV předpokládá subjektivní pociťované poškození cti, důstojnosti nebo dobré pověsti dotčené osoby. Posuzování opodstatněnosti žádosti o uveřejnění odpovědi pak klade nároky jak na vydavatele, tak na případné rozhodování soudu,“ jak ve svém rozhodnutí uvedl Nejvyšší soud.⁷¹

---

⁷⁰ Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

⁷¹ Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4403/2009, ze dne 26. 10. 2011

Závěr

Hlavním cílem mé diplomové práce na téma hmotněprávní a procesněprávní aspekty ochrany osobnosti, bylo shrnutí nejdůležitějších prvků těchto dvou částí. Z počátku se tento cíl nezdál tak smělý jako po dokončení této práce. Oblast ochrany osobnosti je natolik rozsáhlá, že každá jednotlivá kapitola by vystačila na samostatné téma. Pevně věřím, že i přes zmíněnou rozsáhlost, se mi podařilo jednotlivé kapitoly pojmout komplexně a nastínit tak cestu pro další a podrobnější studium a pro možnou budoucí navazující práci.

V části hmotněprávní bylo primárním úkolem přiblížit pojem ochrany osobnosti, jednotlivých atributů (hodnot) a především důležitost jejich ochrany. Jak se také ukázalo, ochrana osobnosti má své kořeny hluboko v historii, ale téma je to stále na výsost aktuální. Dříve bylo možné zasáhnout do osobnostních práv člověka především slovní urážkou, pomluvou, ale dnes s vývojem techniky, je důležité přizpůsobit ochranu tomuto vývoji, zejména v oblasti pořizování zvukových či obrazových záznamů, přenosů apod. Jak se také ukázalo, je naprosto nezbytné zajistit ochranu nejen morální, ale i tělesné integrity člověka, zvláště s přihlédnutím k vývoji v oblasti medicíny. Jak ze starého a dnes z nového občanského zákoníku vyplynulo, metoda demonstrativního výčtu jednotlivých hodnot ochrany osobnosti se ukázala jako správná a vzhledem k uvedenému také nutná.

V procesněprávní části jsem se především snažila o popsání uplatnění jednotlivých nároků pramenících z porušení resp. ze zásahu do osobnostních práv. Nejdůležitějším pramenem pro tuto část byla především soudní judikatura a to v první řadě judikatura českých soudů v čele s Nejvyšším soudem a Ústavním soudem, ale také judikatura Evropského soudu pro lidská práva. Rozhodování soudu v oblasti ochrany osobnosti má nezastupitelnou roli, jelikož napomáhá nejen v interpretaci jednotlivých norem, ale také především ve vytváření hranic mezi oprávněným zásahem, ať už na základě zákonných licencí či v dalších případech, a zásahem neoprávněným. Současně je třeba zdůraznit nezastupitelnou roli této úpravy z hlediska obecné prevence a v neposlední řadě by měla vést ke kultivování společnosti.

Resumé

I divided my thesis into parts: substantive and procedural. In the substantive part I aimed my attention to specify general personal rights including characterisation of the object, subjects and limits. To understand the entire issue it has been necessary to define individual values (attributes) of human personality, through the demonstrative enumeration, which are under protection of not only private law, particularly civil law, but also public law, being dominated by the Universal Declaration of Human Rights. The important part thereof includes limits of provided personality protection rights which represent statutory licences such as artistic, reporting as well as official licenses which have been considerably dealt with in the first chapter together with reflections on the borders between statutory licence and infringement of general entities personality rights. The entire issue related to the rights of protection of personality is primarily included in the Civil Code, thus also requiring a detailed treatise on individual provisions thereof with the subsequent comparison of the already void Civil Code No. 40/ 1964 Coll. with the effective amendment no. 89/ 2012 (hereinafter only referred to as “Civil Code”). My attention has been focused on replenishment or minor alterations introduced by the Civil Code, particularly in the field of human integrity being either moral or physical. In the next chapter I moved away from the contemporary personality protection to the historical concept which has its origins in the pre-Socratic period. I divided the historical part of human personality into foreign and domestic parts while, at the same time, a note on the most significant human rights-based documents passed to human rights protection as well as personality rights protection had been made. The last chapter of the substantive part is aimed at instruments of personality protection and subsequent liability thereof which is achieved through objective liability where subjective liability may be taken into consideration only when any possible determination of the amount of reimbursement for either detriment (damage) or non-property detriment has been made. Negatory action (*actio negotaria*) i.e. it provides protection against unjustified interference of personality rights, aremoval claim applied to remove any consequence caused by action as well as adequate satisfaction law or as the case may be satisfaction claim has been thoroughly

analysed therein. In the closing part thereof I touched upon self-help that ranks among civil instruments of personality protection, of course, under stipulated conditions as set out by law.

In the procedural part thereof I primarily deal with actions at law, by means of which the natural person concerned may assert his right to personality protection. Under the right of action it has been important to mention particulars of individual actions while making a sufficiently precise determination of claim including the necessity of defining a verdict that afterwards gives rise to a stay of the matter already judged (*rei iudicata*). Taking legal action is inseparably connected with active and passive legal capacity which is included in the fifth chapter of this thesis.

Legal decisions are most importantly considered a significant element as the knowledge of any legal issue related to personality is primarily based on acquaintance with court judicature of both inland courts led by the Supreme Court or that of the European Court of Human Rights. It arises from the aforementioned that any legal decision contained in this thesis is irreplaceable and, to all intents and purposes, the entire procedural part thereof is just based on them since individual issues can be understood better if they are supported by practical examples. The closing part thereof is concerned with a position of public service media, freedom of speech, right to information and as opposed to the right to protection of personality.

Použité zdroje

Literatura

- Fiala, J., M., a kolektiv. Občanské právo hmotné, 2 upravené vydání, 2009, Plzeň, Aleš Čeněk, s.r.o., ISBN 978-7380-8
- Knap, K., Švestka, J., Jehlička, O., Pavlík, P., Plecítý, V. Ochrana osobnosti podle občanského práva, 4. vydání. Praha: Linde, a.s., 2004, ISBN 80-7201-484-6
- Knapp, V., Teorie práva, 1. vydání. Praha C.H.Beck 1995, ISBN 80-7179-028-1
- Bělohávek, A. J., Černý, F., Jungwirthová, M., Klíma, P., Profeldová, T., Šrotová, E., Nový občanský zákoník, srovnání dosavadní a nové občanskoprávní úpravy včetně předpisů souvisejících. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2012, ISBN: 978-80-7380-413-8
- Doležilek, J., Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti 2. vydání, ASPI, a.s. 2008, ISBN: 978-80-7357-313-3
- Švestka, J., Dvořák, J., a kolektiv, Občanské právo hmotné, 5. jubilejní aktualizované vydání, Wolters Kluwer Česká republika 2009, ISBN: 978-80-7357-468-0
- Kincl, J., Urfus, V., Skřejpek, M., Římské právo, Vyd. C.H. Beck 1995, ISBN: 80-7179-031-1
- Balík, S., Balík, S., ml., Právní dějiny evropských zemí a USA, 3 rozšířené vydání, vyd. a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, Plzeň, ISBN: 80-86898-20-2
- Vojáček, L., Schelle, K., Knoll, V., České právní dějiny, vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2008, ISBN: 978-80-7380-127-4
- Zahradníková, R., a kolektiv, Civilní právo procesní, vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2013, ISBN: 978-80-7380-437-4
- Winterová, A., a kolektiv, Civilní právo procesní, Linde Praha a.s., 1999, ISBN: 80-7201-157-X
- Kindl, M., Šíma, A., David, O., Občanské právo procesní, 2. rozšířené vydání, vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., Plzeň 2008, ISBN 978-80-7380-098-7

- CYRANA, Pod red. Pawła a [tł. tekstów j. czes.j [TŁ. TEKSTÓW J. CZES. TADEUSZ KUCHEJDA. Materiały z konferencji sędziów w Przemysłu, 24-28 kwietnia 2012 roku. Kraków: [Sąd Apelacyjny]str. 245 , 2012. ISBN 9788392986782.

Zákony ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., O vyhlášení Listiny základních práv a svobod, jako součást ústavního pořádku České republiky
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem
- Ústavní zákon č. 1/1993., Ústava České republiky
- Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon)
- Zákon č. 99/1963 Sb., Občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

Mezinárodní smlouvy

- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, vyhlášen pod č. 120/1976 Sb.
- Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod ve znění aktuálních protokolů, vyhlášená pod č. 209/1992 Sb.
- Úmluva o ochraně lidských práv a důstojnosti lidské bytosti v souvislosti s aplikací biologie a medicíny vyhlášená pod č. 96/2001 Sb.m.s.

Judikatura

- Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 5. 2002 sp. zn. IV. ÚS 315/01

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 06. 2011, sp. zn. 30 Cdo 603/2011
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2003, sp. zn. 30 Cdo 2005/2003
- Nález pléna Ústavního soudu ze dne 4. 5. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 16/04
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 01. 2001 sp. zn. 30 Cdo 2971/2000
- Nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2000, sp. zn. III. ÚS 170/99
- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 12. 2003, sp. zn. 30 Cdo 73/2003
- Nález Ústavního soudu ze dne 17. 2. 2004, sp. zn. III. ÚS 73/02
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 1. 2005, sp. zn. 20 Cdo 498/2004
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3223/2011, ze dne 14. 5. 2013
- Rozsudek Krajského soudu v Praze sp. zn. 36C 30/2003, ze dne 23. 6. 2003
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Lingens proti Rakousku ze dne 8. 7. 1986, č. stížnosti: 9815/82
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 1872/2004 ze dne 30. 6. 2005
- Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci sp. zn. 1 Co 176/2005, ze dne 4. 1. 2006
- Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 517/99, ze dne 1. 3. 2000
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3063/2009, ze dne 23. 6. 2011
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Halford proti Spojenému království ze dne 25. 6. 1997, č. stížnosti: 20605/92
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1009/98, ze dne 21. 10. 1998
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 64/2004, ze dne 11. 5. 2005
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Bergens Tidende proti Norsku, ze dne 2. 5. 2000, č. stížnosti 26132/95
- Nález Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 154/97, ze dne 9. 2. 1998
- Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Oberschlick proti Rakousku, ze dne 1. 7. 1997, č. stížnosti 20834/92
- Usnesení Nejvyššího soud sp. zn. 30 Cdo 1174/2007, ze dne 29. 11. 2007
- Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 4403/2009, ze dne 26. 10. 2011

Internetové zdroje

- www.nalus.usoud.cz pro rozhodnutí Ústavního soudu

- www.nsoud.cz pro rozhodnutí Nejvyššího soudu
- www.nsoud.cz/Judikaturans_new/judikatura_vks.nsf/webSpreadSearch pro rozhodnutí vrchních a krajských soudů
- [http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{"documentcollectionid2":\["GRANDCHAMBER","CHAMBER"\]}](http://hudoc.echr.coe.int/sites/eng/Pages/search.aspx#{) pro rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva
- Občanský zákoník justice. Důvodová zpráva k NOZ [online] [cit. 17. únor 2014]. Dostupné z [www:http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf](http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf)
- HAJN, Petr. K přiměřenému zadostiučinění ve sporech o ochranu osobnosti. Bulletin advokacie [online] č. 4 z r. 2003, str. 7, [cit. 20. února 2014] dostupné z [www: http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2003/BA_03_04.pdf](http://www.bulletin-advokacie.cz/assets/zdroje/casopis/2003/BA_03_04.pdf)

Ostatní

- NĚMEC, R. Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona. Bulletin advokacie. 22. 6. 2012, č. 6, s. 30 – 32, ISSN 1210-6348